

## Пето заседание

Сряда, 8 декември 1965 г.

(Открито в 15 ч.)

**Председател акад. Сава Гановски:** Другарки и другари народни представители! В залата присъствуват 290 народни представители. Имаме необходимия кворум. Откривам заседанието.

Продължаваме с разисквания по държавния народно-стопански план и бюджет за 1966 г.

Има думата председателят на Министерския съвет д-р. Тодор Живков.

**Председател на Министерския съвет Тодор Живков:** (От трибуната. Посрещнат с ръкопляскания) Драги другарки и другари народни представители! Настоящата сесия на Народното събрание, която обсъжда народно-стопанския план и държавния бюджет за 1966 г., съвпада с изпълнението на плана за последната година от четвъртата петилетка и началото на нашата пета петилетка, а също с предстоящото изтичане мандата на Четвъртото Народно събрание и на правителството на Народна република България.

Затова в своето изказване ще се спра на някои основни положения на плана и бюджета, които характеризират количествените и качествените изменения, настъпили през годините на четвъртата петилетка в областта на икономиката и изобщо в развитието на държавата, както и на някои моменти, които определят тенденциите на по-нататъшното ни развитие.

Най-напред ще се спра на растежа на националния доход.

В проектоплана за идната година се предлага Народно-то събрание да утвърди увеличение на националния доход от 9,5 на сто в сравнение с 1965 г.

При разчетите, които се правят във връзка със съставянето на директивите за развитието на страната до 1970 г., се очертава възможност за увеличаване на националния доход през този период с не по-ниски темпове. Тези разчети

засега показват, че ще можем да осигурим и през следващите години на петата петилетка средногодишно увеличение на националния доход от 8,5 на сто.

Като се има предвид, че достигнатият през четвъртата петилетка средногодишен темп на нарастване на националния доход е около 7 на сто и че на всеки процент от прираста на националния доход през този период отговарят 45 милиона лева срещу 66 милиона лева през петата петилетка, очевидно е, че темпът на нарастване на националния доход, който се предлага за идната година и за петата петилетка, е значителен, бих казал изключително висок.

Неминуемо се поставя въпросът: защо, какви са предпоставките, въз основа на които се предлага Народното събрание да утвърди такъв висок растеж на националния доход идната година, и защо приблизително също такъв висок темп на увеличение на националния доход се очертава и в перспектива?

Ние, Централният комитет и правителството, сме дълбоко убедени, че този темп е напълно реален. Той съответствува на големите количествени и качествени изменения, които настъпиха в икономиката ни през четвъртата петилетка.

Кои са основните фактори, икономическите предпоставки, които предопределят този висок растеж на националния доход?

Това са производствените основни фондове, които бяха изградени в нашата страна и особено изградените през четвъртата петилетка.

Радостно е да се отбележи, че само през годините на четвъртата петилетка Народна република България създаде толкова производствени основни фондове, колкото са създадени от българската държава през цялото нейно съществуване до 1960 г.

В разработките по перспективния план до 1970 г. се предвижда през петата петилетка да бъдат изградени толкова нови производствени основни фондове, колкото ще бъдат действащите производствени фондове, създадени през цялата история на България до 1965 г.

Достатъчно е да се изтъкне само фактът, че нашата страна успя да създаде в кратки срокове такива огромни за нейните мащаби производствени фондове, за да се видят нагледно преимуществата на социалистическата стопанска система пред капиталистическата.

Това е единият фактор.

Вторият фактор, това е увеличението на работната сила в материалното производство. Средногодишно в сферата на материалното производство (без селското стопанство) през четвъртата петилетка е навлизола допълнителна работна

сила от около 50 000 души. Или общо за петилетката, пак подчертавам, само в сферата на материалното производство (без селското стопанство) са ангажирани допълнително около 250 000 души. Според плана за идната година се предвиждат в сферата на материалното производство (без селското стопанство) допълнително да бъдат ангажирани около 70 000 души.

В перспективните разработки за петата петилетка се предвижда в материалното производство (без селското стопанство) до 1970 г. да бъдат допълнително ангажирани около 300 000 души.

Като се преценява това нарастване на работната сила, трябва да се има предвид, че то се осъществява успоредно с чувствителното увеличение на производителността на труда във всички отрасли на материалното производство. Освен това в резултат на механизацията на селското стопанство значителна работна сила от селото преминава на работа в другите отрасли на материалното производство. Данните показват, че през четвъртата петилетка около 200 000 души са преминали от селото в други отрасли на материалното производство, главно в промишлеността. Според преценките, направени въз основа на разработките за 1966 г. и следващите години на петата петилетка, се очаква до 1970 г. да преминат от селското стопанство в други отрасли на материалното производство и преди всичко в промишлеността и другите сфери на общественопелезен труд нови 120 000 души.

Ние считаме, че това явление е нормално. То е свързано с развитието и усъвършенствуването на материално-техническата база на селското стопанство, с механизацията и химизацията на селското стопанство. Естествено е, че и в бъдеще действието на тези фактори в нашето селско стопанство ще налага част от работната ръка от селското стопанство да се освобождава, за да бъде използвана в другите сфери на дейтелност.

Обаче това закономерно явление буди у нас и известна тревога, тъй като досега не успяхме своевременно да регулираме този процес в някои селскостопански райони, което създаваше трудности за селскостопанското производство. Пред нас следователно стои голямата и отговорна задача да регулираме естествения процес на преливане на част от работната ръка от селското стопанство в другите отрасли на материалното производство.

Нужно е да се вземат всички мерки, да се направи всичко възможно, за да не се допуска неоправдано и стихийно преливане на работната ръка от селото към града, като и напред се провежда линия на по-правилно и по-рационално разположение на производителните сили и се подобри

превозът на работници от селата до съответни промишлени и строителни обекти. Това ще позволи да се заангажират по-пълно работоспособните членове на семействата на живеещите в село работници както в селското стопанство, така и в други отрасли на материалното производство. Този въпрос трябва на всяка цена да бъде решен с перспективния народностопански план до 1970 г.

Третият основен фактор, който обуславя високите темпове на растежа на националния доход, е увеличението на обществената производителност на труда. Почти целият прираст на националния доход през четвъртата петилетка беше получен в резултат на нарастването на обществената производителност на труда.

Ето главният фактор, който оказваше могъщо влияние и въздействие през този период за развитието на нашата икономика въобще и по-специално за създаването на по-голям национален доход. Разчетите за петата петилетка показват, че и през следващите години можем да получаваме от увеличение на обществената производителност на труда не по-малко от 90 на сто от прираста на националния доход.

Възможно ли е това? Убедени сме, че това е възможно и напълно реално. Защо? Преди всичко, защото техническата въоръженост и електровъоръжеността на нашата икономика създават необходимите гаранции за осъществяването на тази задача.

Какви са фактите?

Фондовъоръжеността на едно заето лице в материалното производство се увеличи през четвъртата петилетка с 80 на сто. По плана за 1966 г. се предвижда тя да нарасне с още 10 на сто, а в края на петата петилетка общо със 70 на сто в сравнение с 1965 г.

Електровъоръжеността на едно заето лице в материалното производство през четвъртата петилетка нарасна с около 70 на сто. През 1966 г. тя ще се увеличи с още 11 на сто, а до края на 1970 г., в сравнение с 1965 г. ще нарасне още над два пъти.

Ето какво обуславя и рязкото повишаване на обществената производителност на труда в цялата наша икономика!

Към тези три основни фактора трябва да прибавим подобряването на структурата на производството през 1966 г. и следващите години.

За непрекъснатото подобряване структурата на производството и увеличаване на нейната ефективност говори преди всичко все по-големият относителен дял на националния доход, създаван от промишлеността. Този дял през 1960 г. е бил 42 на сто. През 1965 г. той ще нарасне на 45,6 на сто, през 1966 г. ще достигне 47 на сто, а в 1970 г., според предварителните разработки, се очертава да надхвърли 53 на сто.

Освен това набелязаното развитие на промишлеността както през 1966 г. така и през следващите години осигурява преимуществено развитие на най-прогресивните промишлени отрасли като енергодобива, машиностроенето, химията и някои други.

В заключение искам да подчертая, че според нас главната задача, свързана с осъществяването на набелязаното увеличение на националния доход през 1966 г. и следващите години е: да се увеличава все повече и повече делът на всички производители на материални блага, на всяко предприятие в производството на чиста продукция, в производството на чист доход.

Този въпрос беше широко разгледан при обсъждането на плана и бюджета за 1965 г. през миналогодишната сесия на Народното събрание. Той стои за решаване като главен въпрос за ефективността на нашата икономика и през 1966 г. и следващите години.

Неговото успешно решаване изисква да се води постоянна, неотслабваща борба за най-ефективно използване на съществуващите производствени мощности, за бързо въвеждане в действие на новите мощности, за икономия на суровини и материали, за непрекъснато повишаване производителността на труда.

Следващият въпрос, върху който искам да спра вашето внимание, е въпросът за развитието на енергийната база на Народна република България.

Няма защо да се убеждаваме, че развитието на енергийната база на народното стопанство е от решаващо значение за развитието на цялата икономика, за изграждане на материално-техническата база на социалистическото общество. Поради това този въпрос за ефективността на енергийния баланс постоянно е стоял и стои пред Централния комитет на партията и правителството. Неведнъж той е обсъждан и на сесии на Народното събрание.

Какво е характерно за развитието на нашия енергиен баланс през четвъртата петилетка? Характерно е изпреварващото развитие на енергийната база на страната чрез осигуряване все повече и по-ефективно енергоносители. Особено големи успехи бяха постигнати в развитието на електропроизводството.

Какви са данните за електропроизводството например? През 1960 г. ние сме произвели 4700 милиона киловатчаса електроенергия. През 1965 г., тази година, производството на електроенергия ще достигне около 10 300 милиона киловатчаса или ще се увеличи над два пъти. Планът за 1966 г. предвижда да произведем през идната година 11 600 милиона киловатчаса електроенергия. А според разчетите на петата петилетка се очертава през 1970 г. производството на електроенергия да достигне 21 милиарда киловатчаса.

Къде ще отиде тази електроенергия? Безспорно на първо място тя ще отиде за задоволяване потребностите на промишлеността. Предвижда се ежегодно да нараства и в перспектива потреблението на електроенергия — в промишлеността да се увеличи два пъти, а в селското стопанство около три пъти. По-големият растеж на потреблението в селското стопанство се дължи на обстоятелството, че сега селскостопанското производство не е достатъчно електросъоръжено и затова този процес трябва да се ускори.

Бързото увеличение на електропроизводството ще даде възможност да се отделят значителни количества електроенергия и за растящите комунално-битови нужди на населението. Чрез това ще се създадат предпоставки електроенергията да навлиза още по-широко и в живота на хората, главно по линия на разширяване употребата на електрически уреди, които подобряват бита и задоволяват културните потребности на народа.

Самият факт, че ние ще произведем тази година над два пъти повече електроенергия, отколкото сме произвели през 1960 г., и че през петата петилетка електропроизводството също ще се удвои, показва, че и в перспектива електропроизводството и ресурсите на топлинно-енергийния баланс изобщо ще растат с темпове, изпреварващи развитието на другите отрасли на материалното производство.

Това се вижда убедително при сравнение темповете на увеличение ресурсите на топлинно-енергийния баланс с темповете на растежа на обществения продукт. В перспектива (до 1970 г.) се предвижда общественият продукт да нарасне с около 57 на сто, а ресурсите на топлинно-енергийния баланс ще се увеличат близо 2 пъти.

Освен това много съществено е, че както през идущата година, така и през следващите години значително ще се подобри структурата на топлинно-енергийния баланс чрез увеличаване относителния дял на по-ефективните енергоносители главно нефт, газ. Това ще повиши чувствително ефективността на топлинно-енергийния баланс.

Когато решаваме въпросите на топлинно-енергийния баланс на страната и особено на електроенергийния баланс, трябва да се държи сметка — както показва и нашият опит — че ако искаме да избегнем трудностите от миналото и да не допускаме диспропорции в развитието на икономиката и смущения в другите отрасли на народното стопанство и в снабдяването на населението с енергия, трябва да разработим топлинно-енергийния баланс на страната за една по-продължителна перспектива — най-малко за около 10 години напред.

Ето защо сега се работи план за перспективното развитие на електропроизводството в България не само до 1970 г., но и до 1975 г. В този перспективен план-програма се пред-

вижда да бъдат създадени и необходимите резервни мощности както до 1970 г., така и след 1970 г.

Нашите разчети и сметки вече показаха, че ние не можем успешно да решим тази задача само с водните и термичните електроцентрали и че трябва да строим и атомни централи.

С оглед на това България се обърна към правителството на Съветския съюз с молба да ни проектират и доставят съоръжения за атомна централа. Нашата молба е удовлетворена и строителството на атомна централа у нас ще започне към края на следващата петилетка с оглед да влезе в експлоатация след 1970 г.

С изпълнението на плана за идущата година ние започваме голямата борба за удвояване производството на електроенергия, т. е. увеличаването ѝ през следващите 5 години с около 11 милиарда киловатчаса електроенергия.

Това е голяма, грандиозна задача. Нейното изпълнение изисква да се положат огромни усилия, да се строят икономично и въвеждат ускорено новите електромощности, да се води борба за снижаване разхода на горива за производството на електроенергия и за икономия на електрическа енергия.

Следващият важен въпрос на нашето развитие, на който искам да се спра, се отнася до суровинната база на народното стопанство.

С плана за идущата година се осигуряват предпоставки успешно да продължат нашите усилия за изграждане собствена суровинна база на нашето народно стопанство. За решаването на тази задача както през 1966 г., така и през следващите години ще се осигурят значителни капитални вложения.

Главните наши усилия сега са насочени към завършване цикъла на черната металургия. Във връзка с това сега, когато ние обсъждаме плана и бюджета за 1966 г., искам още веднаж да подчертая, че линията на Централния комитет на партията и правителството за развитието на наша собствена металургична база напълно се потвърди от живота.

Ние не бихме постигнали големите успехи в развитието на нашата икономика досега, не можем да си представим и изпълнението на набеязаните големи задачи, осъществяването на предвидените високи темпове в бъдеще без тази ефективна основа, без изграждането на наша собствена металургична база.

Ето и резултатите от тази правилна политика: през годините на четвъртата петилетка продукцията на черната металургия се увеличи над три пъти. Идущата година се предвижда тя да нарасне с още 24 на сто, а по разчетите към програмата за развитие на черната металургия до 1970 г., която сега се разработва, тя ще се увеличи още

три пъти в сравнение с тази година. И което е особено важно: това развитие на черната металургия позволява успешно да се задоволява значителна част от потребностите на страната от черни метали. Ето какви са данните: през 1960 г. ние сме задоволявали с наши собствени черни метали около 24 на сто от нуждите на страната. През 1965 г. този проект ще достигне 35 на сто и непрекъснато ще се увеличава през следващите години, с оглед след завършването на пълния цикъл на производствения процес в нашата черна металургия да задоволяваме 65 на сто от нашите нужди от черни метали със собствено, родно производство.

Що се касае до цветните метали, ние сме на път тази и идущата година да завършим пълния цикъл на производството и да разширим преработката на цветните метали в полуфабрикати и готови изделия. Цветната металургия и сега задоволява нашите нужди, а в бъдеще не само че ще се справя с тази задача, но ще осигурява все по-големи възможности за износ на повече полуфабрикати и готови изделия от цветни метали.

Значителни капитални вложения се отделят и за развитие на другия важен отрасъл, произвеждащ важни суровини за народното стопанство — химическата промишленост.

През четвъртата петилетка бяха постигнати големи успехи в това направление. Данните са много радостни. Продукцията на химическата промишленост нарасна през този период около 2,2 пъти. Предвижда се чувствителен растеж на производството и през 1966 г. и следващите години, за да се увеличи в края на 1970 г. 3,5 пъти в сравнение с тази година.

С бързи темпове се развива през идущата и през следващите години на петата петилетка и целулозно-хартиената промишленост. Това е също важен отрасъл за разширяване на суровинната база на народното стопанство и повишаване ефективността ѝ. Развитието на целулозно-хартиената промишленост ще позволи да се спести и ценна дървесина, която сега се използва за амбалаж.

Все по-голяма роля за осигуряване суровинна база на промишлеността играе селското ни стопанство.

Както сами виждате, с плана за 1966 г. се предвижда да се увеличи делът на селскостопанските суровини, предназначени за преработка от промишлеността, като в същото време се задържа на досегашното равнище износът на селскостопански произведения в непреработено състояние. Ние смятаме, че тази линия трябва да продължи и в бъдеще, да се увеличава делът на преработените селскостопански продукти в нашия износ, което е и по-изгодно за страната, отколкото износът им в прясно състояние.

Фактът, че ние се заехме да създаваме и развиваме собствена суровинна база в такива мащаби, има и ще има и в

бъдеше огромно значение за повишаване ефективността на националната ни икономика, за ускоряване развитието на производителните сили на страната.

Обстоятелството, че на сегашния етап на развитие имаме сериозни затруднения във връзка с производството и вноса на някои суровини, налага да се води и през идущата година енергична борба за икономия на суровини, да се вземат мерки за въвеждане в строя на новите производствени мощности в установените срокове. Това безспорно ще позволи да се намалят трудностите в снабдяването с материали.

Следващият въпрос, на който искам да се спра, се отнася до развитието на машиностроенето.

На всички ни е известна огромната, решаващата роля, която играе машиностроенето за развитието на нашата икономика, за техническото превъоръжаване на производството, за повишаване производителността на труда и ефективността на износа, за издигане техническата култура на народа и особено на младежта. Затова всички сме убедени в необходимостта машиностроенето да се развива с ускорени темпове.

С плана за 1966 г. се предлага продукцията на машиностроенето да се увеличи над 18 на сто в сравнение с текущата година.

През четвъртата петилетка вече постигнахме значително увеличение на продукцията на машиностроенето — около 2,3 пъти. Това е голям наш успех. Сега се очертава възможност този темп на растежа на продукцията на машиностроенето да бъде запазен до 1970 г.

С плана за 1966 г., а и в перспектива, ние предвиждаме да се даде преднина на развитие на онези подотрасли на машиностроенето, които са най-перспективни и ефективни и които имат решаващо значение за техническото превъоръжаване на производството и ускоряване на техническия прогрес, а така също на отраслите и производствата, с които най-добре можем да участвуваме в специализацията и кооперирането с братските социалистически страни, членки на СИВ, да разширим участието ни в международното разделение на труда и повишим ефективността на външния ни стокообмен.

С оглед на това се предвижда през идната година и в перспектива да се даде преднина в развитието на радиоелектрониката и приборостроенето, продукцията на които ще се увеличава с изпреварващи темпове. Така при увеличение на общата продукция на машиностроенето през петата петилетка средногодишно с 18 на сто продукцията на радиоелектрониката и приборостроенето ще расте средно с 24—25 на сто, а на подемно-транспортното машиностроене и електротехническата промишленост — с 20 на сто. В тези

отрасли сме осъществили и ще осъществим и най-голяма специализация и коопериране. С бързи темпове ще се развиват и другите два отрасъла на машиностроенето, чрез които най-активно участвуваме в международното социалистическо разделение на труда — производството на металообработващи машини и корабостроенето.

Резултатите от тази политика за развитие на машиностроенето, грижите и вниманието, които се отделят за този отрасъл в Народна република България, вече се чувствуват. Нека вземем дори само един показател: повишаване ефективността на нашия износ.

Относителният дял на машиностроителната продукция в общия ни износ през 1956 г. е бил 4,5 на сто, през 1960 г. — 13,6 на сто, тази година той вече е 26,8 на сто. По плана за 1966 г. се предвижда той да достигне 29,3 на сто, а в перспектива — да обхване около 40 на сто от целия износ. Благодарение на това нашата страна все по-активно участва в кооперирането и специализирането с братските социалистически страни — членки на СИВ, в областта на машиностроенето, относителният дял на нашето участие в международното социалистическо разделение на труда непрекъснато расте.

Ето някои данни за съотношението между износа и вноса на машиностроителната продукция в България:

Това съотношение през 1960 г. е било 1 към 3,5; през 1965 г. то е вече 1 към 1,8. През годините на петата петилетка се предвижда то да продължи да се подобрява и да стане към 1970 г. 1 към 1.

Такава линия е залегнала във всички договори и съглашения с нашите братски страни — членки на СИВ. И трябва да подчертая, че централните комитети на братските партии и правителства проявяват разбиране към нашите предложения и ни оказват съдействие. И вие виждате как една изостанала в миналото България в края на следващата петилетка вече ще бъде в състояние да заплаща целия свой внос на машини, съоръжения и цели заводи, които ще купува от чужбина, със своя собствена машиностроителна продукция.

Задачата сега е: програмата за развитие на машиностроенето, която пленумът на Централния комитет на партията утвърди тази година, неотстъпно да се провежда в живота, защото се касае за програма от изключително значение за развитие на цялата икономика. Нейното изпълнение ще засилва все повече въздействието на този важен отрасъл върху развитието на цялото материално производство.

Искам да се спра накратко и върху някои аспекти на развитието на химическата промишленост, без да повтарям вече казаното във връзка със суровинната база.

Допреди няколко години у нас се говореше за изграждането на отделни предприятия на химическата промишленост, за отделни химически производства. Сега може с удовлетворение да се каже, че това е история. Ние създадохме вече цял крупен отрасъл на химията в Народна република България. Главно след Априлския пленум на ЦК и особено през годините на четвъртата петилетка постигнахме огромно за мащабите на нашата страна количествено разрастване на химическата промишленост и сега разполагаме с наш отрасъл химическа промишленост.

Но налице е и друг важен резултат. С плана за идната година и в перспектива вече имаме възможност, разширявайки по-нататък химическата промишленост, да решим въпроса и за нейния качествен растеж. Тази задача е особено важна. Нейното изпълнение започна със строителството и по-нататъшното разширяване на Нефтопреработвателния завод в Бургас, със строителството през идната и следващата година на заводите за синтетични суровини, пластмаси, синтетични влакна, на заводите за минерални торове, които строим и предстои да построим в близките години.

Всичко това ще позволи химическата промишленост в непродуктивен срок да се превърне в база за химизация на народното стопанство и за подобряване бита на хората.

Трябва да се отбележи във връзка с това, че ние развиваме разумно, или по-точно казано, икономически целесъобразно, завършен цикъл на отделните производства на нашата химическа промишленост. Това означава, че ще произвеждаме както химически суровини, така и полуфабрикати и крайни продукти. Сега и в перспектива ще внасяме само известни количества нефт главно от Съветския съюз.

Като се вземат предвид мащабите на развитието на машиностроенето и големите задачи, които то ще решава, както и количественото и качественото развитие на химическата промишленост, ясно е, че тези два отрасъла представляват прогресивна основа за ускоряване на техническия прогрес, за развитието на промишлеността и цялото народно стопанство, за повишаване ефективността на цялата ни национална икономика.

Следващият въпрос се отнася до селското стопанство.

И настоящата сесия на Народното събрание, когато правим равностойка в областта на икономиката, може с пълно основание да се твърди, че Централният комитет на партията и правителството провеждат съвършено правилна линия на развитие на селското стопанство, линия, съобразена с нашите конкретни условия и собствения опит.

Както е известно, след Априлския пленум на партията ускорихме индустриализацията на страната. Важна особеност на развитието на нашата икономика през този период

е, че засилващата се индустриализация вървеше ръка за ръка с развитието и укрепването на социалистическото ни селско стопанство. Едновременно с ускореното изграждане на материално-техническата база на промишлеността у нас ежегодно се отделяха значителни средства и за разширяване на материално-техническата база на селското стопанство.

Осъществявайки последователно тази линия, създадохме мощна за нашите условия и мащаби материално-производствена база на селското стопанство. Производствените фондове в селското стопанство само за четири години на четвъртата петилетка нараснаха общо от 2 милиарда и 92 милиона лева през 1960 г. на 2 милиарда и 921 милиона лева през 1964 г., или близо с 40 на сто.

Както знаете, линията, която следваме в развитието на селското стопанство, е формулирана и утвърдена от Осмия конгрес на партията. Това е линия на постепенната интензификация по пътя главно на механизацията, химизацията и напояването. Осъществявайки тази линия, през изминалия период значително увеличихме броя на машините и употребата на минерални торове в селското стопанство, разширени бяха още повече поливните площи. Настъпиха нови изменения в структурата на селскостопанското производство. Чувствително нарасна производството от интензивните култури.

Разширената материално-производствена база на селското стопанство вече му осигурява възможност да преодолява в значителна степен неблагоприятното влияние на климатичните условия.

Да вземем тази година. Въпреки незапомнената суша нашето селско стопанство устоя, издържа изпитанията и обемът на общата продукция се приближава до изпълнението на плановата задача.

Наличната материално-техническа база в селското стопанство е важна предпоставка и за неговото по-нататъшно успешно развитие. Върху основата на по-нататъшната интензификация през петата петилетка селскостопанското производство ще се увеличи с оглед да задоволява изискванията на нарасналото потребление, по-големите нужди от суровини за преработващите отрасли на промишлеността и от стоки за износ.

Ще се спра съвсем накратко на някои характерни процеси, които съпътствуват сега развитието на селското ни стопанство. С ускорената индустриализация на страната и особено с бързото развитие на онези промишлени отрасли, които имат пряко отношение към селското стопанство, все повече се разширяват и задълбочават взаимните връзки между тях.

Ако до неотдавна тези взаимоотношения и взаимни връзки имаха ограничен обект и се осъществяваха главно чрез МТС и промишлеността, преработваща селскостопански суровини, то сега са налице значителни количествени и качествени изменения в това отношение. А този процес ще се развива и задълбочава по-нататък през следващата петилетка.

Какво по-конкретно имам предвид?

Да вземем въпроса за минералните торове. Сега разполагаме с цял отрасъл на химическата промишленост, който вече осезателно влияе върху селскостопанското производство. С по-нататъшното ускорено развитие на химическата промишленост ще се увеличава и нейното въздействие върху селскостопанското производство.

На второ място, имам предвид нашето машиностроене. Ако по-рано снабдявахме селското стопанство само с най-прости оръдия на труда от собствено производство, то сега нашето машиностроене осигурява за селското стопанство все повече и по-сложни машини, ежегодно расте неговото участие в реконструкцията и техническото въоръжаване на селското стопанство.

На трето място, това е нашата държавна фуражна промишленост. Идущата година ще завърши в основни линии нейното изграждане и тя ще оказва решаващо въздействие върху развитието на животновъдството.

На четвърто място, това са създадените държавни стопански обединения, които обхващат всички отрасли на селското стопанство и имат задача да изкупуват, да преработват и търгуват със селскостопански произведения и да съдействуват за подобряване селскостопанското производство.

Ето всичко това другарки и другари, разширява и задълбочава взаимните връзки между селското стопанство и промишлеността, засилва въздействието на промишлеността върху селскостопанското производство. Като се има предвид, че през идущата и следващите години значително ще се увеличи делът на машините, съоръженията, химикалите и другите материали, които внасяме отвън, главно от Съветския съюз, за нуждите на селското стопанство, то ясно е, че са налице здрава материална база и силни икономически предпоставки, за да може селскостопанското ни производство все повече да се привежда на промишлена основа.

Задачата сега е най-ефективно да се използва земята, наличните и създаващите се производствени фондове в селското стопанство: резултатно да се преодолява все още ниската производителност на труда в селскостопанското производство, която сега не съответствува както на етапа на развитие, на който се намира нашата страна, така и на техническата въоръженост на селското стопанство.

Няколко думи за развитието на транспорта, складовата и хладилната база.

Другари! Централният комитет на партията и правителството смятат, че въпросите на развитието на транспорта и на складовата и хладилната база на страната по принцип са изяснени. Разбира се, в тази област има да се решават големи и сериозни задачи, които изискват по-продължително време. Очевидно въпросът за по-цялостната и по-ефективна реконструкция в развитието на транспорта и на складовата и хладилната база на народното стопанство трябва да се обсъди и реши с перспективния план за петата петилетка.

Другари народни представители! Големи усилия бяха положени и от Централния комитет, и от правителството в последните години за правилното разположение на производителните сили в страната.

Вие знаете, че до Априлския пленум на ЦК на партията този въпрос беше подценен. Промислеността се съсредоточаваше главно в София и в още 3—4 окръжни центрове. След Априлския пленум се захвме постепенно да коригираме допуснатите несъответствия в разположението на производителните сили и да създаваме условия за правилно икономическо развитие на отделните райони на страната. Вие разбирате, че тази задача е извънредно сложна и за нейното решаване е нужен по-продължителен период от време. При това трябваше да преодоляваме редица трудности в тази област, свързани с изоставането в нашето икономическо развитие. Имам по-конкретно предвид, че необходимостта да се развива с ускорени темпове суровинната база налагаше средствата да се концентрират там, където са суровините. Освен това трябваше да се води борба за спечелване на време при овладяването на някои нови и сложни производства, главно в областта на машиностроенето.

Това беше от решаващо значение за специализацията и кооперирането на страната по линията на СИБ. Ако се бавехме, никой нямаше да ни чака. Всичко това наложи някои капиталовложения да се посочат там, където съществуваша най-добри условия в момента за най-ефективното им използване.

Затова едва в последните години започна решаването на този голям проблем на по-широк фронт. Разбира се, съображението да се влагат най-ефективно капиталните вложения и сега е ръководно начало в работата по разположението на производителните сили.

Постигнатото в последните години е само едно начало, но резултатите са добри. Създадохме или сме на път да създадем във всички градове, с много малки изключения, нови промишлени предприятия. Такива предприятия бяха изгра-

дени и в редица села. За целта, освен строителството на нови производствени мощности, бяха изнесени редица производства от София, Габрово, Пловдив и други промишлени центрове в по-малки градове и села.

Тази линия на най-целесъобразно разполагане на производителните сили на страната с оглед отделните райони да се развиват по-хармонично и най-ефективно да се използват капиталните вложения и производствените мощности е правилна. Затова тя трябва да продължава и в бъдеще. Нужно е тя да се утвърди и в перспективния план до 1970 г.

Минавам към въпросите на жизненото равнище.

Обстоятелството, че нашият народ успя за кратки срокове да увеличи производствените фондове в такива големи размери и осигури такъв висок темп на растежа на националния доход позволи на Централния комитет на партията и на правителството да осъществят през годините на четвъртата петилетка редица мероприятия за издигане на жизненото равнище на народа. Може да се каже, че темпът на растежа на това равнище през четвъртата петилетка, като се имат предвид възможностите на страната, е нормален, задоволителен.

Отчитайки сегашните икономически възможности на страната и темповете на развитие на народното стопанство, които се очертават през следващите години, Централният комитет на партията и правителството смятат, че са създадени условия да се набележат и проведат нови мероприятия за по-нататъшното повишаване на жизненото равнище на нашия народ.

С оглед на това, както съобщиха тук другарите Апостол Пашев и Димитър Попов, в проектоплана и проектобюджета на държавата за идната година са предвидени и съответни средства.

Ние смятаме, другари, че за 1966 и 1967 г. могат да се отделят значителни суми за повишаване на жизненото равнище. През 1966 г. размерът на тези суми ще достигне около 100 милиона лева, а през 1967 г. при целогодишното действие на мероприятията около 300 милиона лева. Никога в миналото не са отделяни наведнаж толкова средства за повдигане на жизненото равнище на народа.

След като планът и бюджетът бъдат утвърдени от Народното събрание, ще излезе постановление на Централния комитет на партията, Министерския съвет и Централния съвет на профсъюзите, в което подробно ще бъде изложена тази програма, както ние между нас я наричаме — програма-минимум за повишаване на жизненото равнище на народа. Тук ще ви съобща главните мероприятия, които са набелязани в това направление.

Какво се предвижда?

Първо. Ние смятаме, че ще бъде целесъобразно на работниците от материалното производство, заплащани по тарифни условия, да се осигури за периода 1966—1967 г. нарастване на средната работна заплата, което ще достигне за работниците от добивните и други тежки отрасли 14,7 на сто, а за останалите — 8,2 на сто.

Второ. Основните заплати на инженерно-техническите работници, ръководните кадри и специалистите с висше образование във всички отрасли на народното стопанство да се увеличат средно с 20 на сто, а на тези със средно образование — средно с 15 на сто.

На работниците в областта на здравеопазването — средно с 21 на сто.

На работниците в областта на просветата — средно с 18 на сто.

На работниците и служителите в останалите дейности на извънматериалната сфера, включително работниците от научните и културните институти, учреждения и други — средно със 17—20 на сто за специалистите с висше образование и средно с 15 на сто за специалистите със средно образование.

Трето. На неспециалистите и нископлатените служители и работници, заплащани по щатни таблици, основните заплати да се увеличат средно с 12 на сто.

Минималната месечна заплата в България да се увеличи на 55 лв.

Четвърто. Да се въведе нов начин на определяне на семейните добавки в зависимост от дохода на член от семейството и броя на децата. Смятаме, че това ще бъде социално по-справедливо на този етап. По този начин най-големи добавки ще получат онези семейства, които имат първо, по-малко доходи и второ, повече деца.

Ще приведа няколко примера от разработения проект, за да видите как се увеличават доходите на различни категории семейства в резултат от всички тези мероприятия, които изброих.

Да вземем пример със семейство, което има малко доходи. Семейството е петчленно. Двамата родители работят на длъжност портieri. Имат 3 деца. Досега са получавали всеки един по 47 лв. или всичко 94 лв. Семейните добавки за трите деца са били 27 лв. Или общият доход на семейството е 121 лв.

По проекта сега се предвижда да получават заплата всеки един по 55 лв. или всичко 110 лв.: добавки за децата — 45 лв. Или общо семейството ще получава 155 лв., т. е. 34 лв. повече. От тях — 16 лв. от увеличение на заплатите и 18 лв. от увеличение на детските добавки.

Втори пример. Също 5-членно семейство. Двамата родители са начални учители с по 10-годишен трудов стаж. Досега

са получавали заплата по 75 лв. или всичко 150 лв. Детски добавки — 27 лв. Или общо семейството е получавало 177 лв.

По проекта семейството ще получава от заплати по 93 лв. или всичко 186 лв. и детски добавки — 34 лв. Или общият доход ще бъде 220 лв., т. е. с 43 лв. по-голям. Тази сума идва от нарастване на заплатите — 36 лв. и 7 лв. от увеличението на детските добавки.

Да вземем трети пример — 4-членно семейство. Двамата работят, единият примерно технолог с 9-годишен трудов стаж и вторият фармацевт с 7-годишен трудов стаж. Имат две деца. Досега семейството е получавало от работна заплата 120 и 90 лв. или общо 210 лв. Добавки за деца — 5 лв. Или общият му доход е 215 лв. месечно.

По проекта същото семейство ще получи: от работна заплата — 130 лв. и 105 лв. или общо 235 лв. и от добавки за децата — 10 лв. Или общият му доход ще бъде 245 лв., т. е. с 30 лв. по-голям. От увеличение на заплатите 25 лв. и 5 лв. от увеличение на детските добавки.

Четвърти пример. 6-членно семейство на гимназиален учител с 15-годишен трудов стаж и на икономист с 5-годишен трудов стаж. Имат 4 деца. Заплатата на родителите е 105 и 95 лв. — общо 200 лв. Детски добавки — 14 лв. Или общо семейството получава 214 лв.

По проекта семейството ще получава — единият 130, другият — 110 лв., или общо 240 лв. За детски добавки — 39 лв. Или общо доходът на това семейство сега ще бъде 279 лв., т. е. с 65 лв. по-голям, от които 40 лв. от увеличение на заплатите и 25 лв. от увеличение на детските добавки.

Пети пример. Петчленно семейство: лекар с 10-годишен трудов стаж, медицинска сестра с 6-годишен трудов стаж и три деца. Заплатата на работещите сега е 105 лв. и 70 лв., или общо 175 лв. Детските добавки са 27 лв. Общият доход на семейството — 202 лв.

По проекта същото семейство ще получава — първият 130 лв., вторият — 80 лв., или заедно 210 лв. От детски добавки семейството ще получава още 34 лв., или общият му доход ще бъде 244 лв., т. е. с 42 лв. по-висок — 35 лв. от увеличение на заплатите и 7 лв. от увеличение на детските добавки.

Освен мероприятията, които посочих, предвижда се да се увеличат гражданско-инвалидните и военно-инвалидните пенсии, еднократните помощи при раждане на деца, паричните обезщетения при продължително боледуване, трудови злополуки и професионални заболявания, както и да се заплащат помощи на неосигурените майки при раждане на деца.

Що се отнася до трудещите се, заети в трудово-кооперативните земеделски стопанства, сега се предвижда само

майките—членове на ТКЗС, да получават при раждане пълен размер на еднократни помощи, наравно с родилките — работнички и служителки.

Колкото до цялостното решаване на въпросите на социалното осигуряване в трудово-кооперативните земеделски стопанства, този проблем трябва внимателно да се подработи и широко да се обсъди с всички кооператори и трудово-кооперативни земеделски стопанства.

Ние смятаме, че в резултат на успешното развитие на нашето селско стопанство, и по-специално на трудово-кооперативните земеделски стопанства, са създадени предпоставки постепенно кооператорите да се изравняват с работниците и служещите по отношение на социалното осигуряване. Но това е въпрос, който не засяга само държавата, не е само в нейната компетентност. Той засяга пряко и ТКЗС, и кооператорите. Ето защо е възложено да се подработи този въпрос и след като се обсъди ще бъдат предложени съответни мероприятия за утвърждаване от конгрес или национална конференция на ТКЗС през идущата година.

На тези предложения за повишаване на жизненото равнище на народа, които обхващат само първите две години на петата петилетка, ние гледаме като на първи етап в тази област, дълбоко сме убедени, че у нас ще се създадат условия и възможности да се обсъдят и набележат допълнителни мероприятия, които ще влязат в сила след 1968 г. и ще обхванат, така да се каже, втория етап от програмата за по-нататъшното издигане на жизненото равнище на народа. Очевидно този въпрос ще се постави и при съставянето и всестранното обсъждане на директивите на петия петгодишен народностопански план.

С оглед да се получи най-голям ефект от набелязаните мероприятия, Централният комитет на партията и правителството ще водят най-твърда линия на задържане на цените на дребно и тяхното намаляване. Намаляването на цените на дребно през 1966 и 1967 г. ще върви главно по линията на отделни корекции, с оглед да се установява правилно съотношение в цените. През тези две години икономически условия за по-чувствително намаляване на цените няма.

Кое дава възможност на Централния комитет на партията и правителството да предложат такава широка програма за нарастване на народното благосъстояние, на каквото тя се основава?

Другари! Въпросите за жизненото равнище не могат да се разглеждат откъснато от въпросите на националния доход. И не случайно в нашата работа и борба за развитие на икономиката ние отделяме толкова място на въпросите, свързани с националния доход. Ако сега имаме възможност

да започнем осъществяването на такава програма за значително повишаване жизненото равнище на народа, то е защото още сега набелязваме и ще осигурим висок ръст на националния доход през 1966 г. — около 650 милиона лева в сравнение с 1965 г. Ето от какво се обуславя тази наша програма. Ясно е, че и през 1967 г. ще трябва да постигнем и обязательно ще постигнем висок ръст на националния доход, което ще гарантира условия да продължи осъществяването на тия мероприятия. Това, от една страна.

От друга страна, нашата лека и хранително-вкусова промишленост са в състояние да произведат необходимите стокови фондове, които да отговарят на чувствително нарастващата покупателна способност на народа.

Набелязаните мероприятия имат не само икономическо значение. Те имат и огромно политическо значение. Очевидно правилното им разясняване и провеждане ще допринесат за засилването на трудовата и политическата активност на народа, за по-нататъшното му сплотяване и мобилизиране на неговите сили.

Във връзка с жизненото равнище стои и въпросът за жилищното строителство. По този въпрос вече говориха няколко народни представители.

Ако се съди по средствата и жилищната площ, предвидени в проектоплана и проектобюджета за 1966 г., и се сравняват те с постигнатото през тази година, ще се види, че набелязаното не е малко. Средствата, които се отпускат за жилищно строителство през 1966 г. са с 25% по-големи, отколкото за 1965 г. А държавното жилищно строителство ще се увеличи с около 37%.

Трябва обаче да се каже, че този темп и тия капиталовложения не решават въпроса. Очевидно нужно е той да се обсъди специално с оглед да се намерят допълнителни възможности да се засили жилищното строителство. И това е много сериозен въпрос, тъй като е свързан не само с осигуряване на финансови средства, но и на строителни материали и строителна работна ръка. Възложено е този въпрос да се подработи цялостно с оглед в близките години да получи рационално разрешение. Имам тук предвид жилищното строителство в градовете, тъй като в селата у нас такъв проблем не стои. Този въпрос там се решава успешно.

Във връзка с това трябва още един път да се обърне внимание на редица местни ръководители, които позволяват прекомерно да се увеличава броят на жителите на някои градове. Защо тези другари постъпват така неразумно, не държат сметка, че с това нанасят голяма вреда на страната? Може би искат да бъдат ръководители не на каквито и да е градове, а непременно на големи, все по-бързо набъбващи

градове. Нима те не разбират, че с тези действия сами си усложняват работата, създават допълнителни жилищни и битови трудности в тези населени места? Нужно е най-сетне да се сложи, и то по решителен начин, край на тази гигантомания.

Другари! Пряко свързан с жизненото равнище на народа е и въпросът за здравеопазването.

Средствата, които се отделяха през четвъртата петилетка и които се отделят за идната година за здравеопазването, са огромни за мащабите на страната. По отношение на здравната мрежа, на медицинските кадри и здравното обслужване на народа нашата страна се нареди на едно от предните места в света. Това е голямо постижение.

Очевидно ние и в бъдеще ще трябва да отделяме необходимите средства за развитие на здравеопазването. Задача на Министерството на народното здраве и социалните грижи е все повече да усъвършенствува мрежата на здравните заведения, да се повишава квалификацията на медицинските кадри, да се осигури по-рационална организация на цялостното здравно обслужване в страната.

Заедно с повишаване на жизненото равнище на народа все повече растат неговата култура и образование, увеличават се и неговите изисквания в тази област. Как се отговаря на тези изисквания?

Първо, за образователната ни система. Какво е характерно за нашата образователна система? Характерно е преди всичко, че тя се развива бързо. Даже ако се вземат само няколко показателя, ще се уверим в това. В различните училища сега се учат близо 1 700 000 младежи и девойки. Сега всеки пети човек от населението у нас се учи. Над 60 на сто от завършилите тази година осми клас постъпиха в професионално-техническите училища и в техникумите.

Както посочи тук министърът на народната просвета д-р. Ганчо Ганев, идната година решаваме голяма педагогическа и политическа задача — осигуряваме условия всички младежи и девойки, завършващи осми клас, да продължат обучението си в различните видове училища. С други думи, нашата образователна система, както сега е развита, вече предоставя на всеки гражданин на страната възможност да се учи, да се развива като образован и подготвен за живота труженик на социализма.

Освен това благодарение на темповете, с които се развива образователната система, и на средствата, които се отпускат — а и в перспектива трябва да се отделя нужното внимание на този сектор — в близките години ще се реши удовлетворително и въпросът за подготовката на специалисти, необходими за различните сфери на дейност.

На развитието на народното образование и на подготов-

ката на специалисти е нужно и занапред да се отделя голямо внимание.

Задачата сега е да се полагат усилия за развитието на материалната база в учебните заведения, правилно да се използва тази материална база, а също материалната база на промишлените предприятия, на академиите и на научно-изследователските институти, да се подобряват учебните програми, да се води линия на повишаване квалификацията на преподавателските кадри.

Що се отнася до състоянието на културния фронт, то и тук Народна република България извърши огромно дело. Няма да ви занимавам с цифри и факти, тъй като това не е необходимо. Достатъчно е да се изтъкне, че и литературата и изобразителното изкуство, и музиката, и театърът, и другите области на културата се развиват успешно. Разраства се и се подобрява дейността на културните учреждения и институти.

Ние и в бъдеще трябва да полагаме грижи за разширяване на културното строителство за по-пълно задоволяване културните нужди на народа, за комунистическото му възпитание.

Другарки и другари народни представители! Смятам за необходимо в изложението си пред сегашната сесия на Народното събрание да се спра на някои въпроси на съвременното международно положение и по-специално на отношенията на Народна република България с другите страни.

Основните насоки и задачите в областта на външната политика са определени от Осмия конгрес на Българската комунистическа партия и програмната декларация на правителството пред Народното събрание от ноември 1962 г.: да развиваме с всички сили дружбата, братското единство и сътрудничество със Съветския съюз и другите социалистически страни и да съдействуваме максимално за укрепване на световната социалистическа система; да следваме твърдо и неотклонно политиката на мир и мирно съвместно съществуване между държавите с различен социален строй, да развиваме икономическите и културните връзки с всички страни и народи върху основата на равенството, взаимната изгода и ненамесата във вътрешните работи; да оказваме всеобхватна подкрепа на национално-освободителното движение, на борбата против империализма, колониализма и неоколониализма, на силите на мира, демокрацията и социалния прогрес; да полагаме настойчиви усилия за подобряване на добросъседските отношения и разбирателството между балканските страни, за превръщане на Балканите и района на Адриатика в зона на мира и дружбата между народите. Такава е същността на външната политика на партията, правителството и страната.

В изпълнение на тази политика ние постигнахме през последните години съществени успехи. Много факти потвърждават, че нашата страна и правителството водят активна външна политика.

Днес Народна република България заема достойно място в семейството на социалистическите страни и заедно с тях дава своя принос в борбата за социализъм и комунизъм, против империализма, за мирно съвместно съществуване между държавите с различен социален строй, за дружба и мир между народите. Тя активно участва в международния живот, в работата на Организацията на обединените нации и други международни конференции и срещи. Нашата страна се радва на международно уважение, признание и авторитет, както никога досега. Днес България поддържа редовни дипломатически отношения със 70 страни и търговски връзки със 101 държави.

През последните години нашата страна беше посетена от десетки най-отговорни чуждестранни правителствени, партийни и парламентарни делегации, от много политически и държавни дейци. Не малко наши делегации, наши държавни, политически и обществени дейци посетиха различни страни на света. Само през 1964—1965 г. у нас гостуваха по покана на ЦК на БКП делегации на комунистически и работнически партии от 22 страни. През същия период наши партийно-правителствени или правителствени делегации посетиха 28 страни. Към това трябва да се добави пребиваването у нас на редица организации от новоосвободените страни. Полезна роля изиграха срещите и контактите, които установи БЗНС с някои селски партии. Нараснаха контактите и срещите на Отечествения фронт с народни фронтове в други страни. Разшириха своите контакти и международни връзки и нашите профсъюзи и Комсомолът. При водените преговори и разговори между партийни, правителствени и парламентарни делегации са обсъждани основни международни, икономически, политически и други важни въпроси. Трябва да посочим, че общо взето, ние сме доволни от резултатите на тези преговори и разговори.

По време на преговорите с делегации на братските социалистически страни се прояви единодушие за укрепване на единството на световната социалистическа система и международното комунистическо движение, за засилване на взаимното сътрудничество и за по-нататъшно подобряване работата на Съвета за икономическа взаимопомощ. Наши икономисти участвуват заедно с икономисти от братските социалистически страни в обсъждане на редица нови и важни мероприятия за подобряване работата на СИВ и по-нататъшното развитие на международното социалистическо разделение на труда.

Усложнената международна обстановка заставя социалистическите страни да държат будна своята бдителност, да засилят своето военно сътрудничество, да укрепват въоръжените сили на Варшавския договор. Осъществена бе стандартизация на въоръженията, обменен бе опит за боевата подготовка, проведени бяха съвместни бойни учения и пр.

Ние със задоволство можем да отбележим, че с разрешаването на някои въпроси за координиране на външната политика и отбранителните мероприятия между социалистическите страни се допринася за по-нататъшно укрепване на световната социалистическа система, както и за издигане на нейната роля и авторитет на международната арена.

Народна република България като неразделна част от могъщото семейство на социалистическите държави и за напред ще полага необходимите грижи за укрепване на своята отбранителна способност, за изпълнение на задълженията си към Варшавския договор, ще дава своя принос за укрепване на мощта и единството на световната социалистическа система.

Както неведнаж сме заявявали, крайъгълен камък на нашата външна политика е и си остава дружбата, братското единство и сътрудничество със Съветския съюз. Между Българската комунистическа партия и Комунистическата партия на Съветския съюз, между Народна република България и Съветския съюз съществува пълно политическо единство и единомислие по всички въпроси на развитието на съвременното международно положение, на единството на световната социалистическа система и международното комунистическо движение, по всички въпроси на борбата против империализма, за мир, демокрация и социализъм, по всички въпроси на развитието на икономическите, политическите и културните отношения между нашите две страни и народи. Вековната дружба, братска взаимопомощ и всестранно сътрудничество между нашите страни и народи непрекъснато укрепват, възплащават се в нови форми, обогатяват съдържанието си, дават обилни плодове. В резултат на посещението на наша партийно-правителствена делегация в Москва и на водените преговори при неотдавнашната среща на наши партийни и държавни ръководители със съветски ръководители, българо-съветската дружба и сътрудничество се издигнаха на нов, по-висок етап.

През последните две години българо-съветските икономически отношения и сътрудничество се развиват под знака на по-тясното сближаване на икономиката на Народна република България с икономиката на Съветския съюз. Постигнатите резултати досега потвърждават правилността на тази линия във взаимоотношенията ни със СССР. Сближа-

ването на нашето народно стопанство с народното стопанство на Съветския съюз води към ускоряване подема на нашата икономика, тъй като се опираме и на икономическите, техническите и научните постижения на такава високоиндустриална държава като Съветския съюз. В икономическите отношения между България и Съветския съюз първостепенна роля ще придобиват производствено-техническите връзки между отраслите и предприятията в материалното производство, все по-широката специализация и коопериране на производството на двете страни. Сближаването на икономиката на двете страни има важно значение за нашето икономическо и техническо развитие, за нашето попълно участие в международното социалистическо разделение на труда. Ние сме дълбоко убедени, че този процес на сближаване на икономиките е в пълно съответствие с интересите на икономическото развитие на СССР и на другите страни — членки на СИВ.

В нашите постижения, за които се говори на сегашната сесия на Народното събрание, в икономическото, общественото и културното развитие на нашата страна стои реалният принос и братската помощ на Съветския съюз. Съгласно подписаната неотдавна дългосрочна спогодба за периода 1966—1970 г. стокообменът ни със СССР през периода на следващата петилетка ще възлезе на 7 200 000 000 рубли; той ще бъде със 70 на сто повече от очертаващото се изпълнение на стокообмена за годините 1961—1965.

През следващия петгодишен период България ще изнесе в Съветския съюз машини и оборудване за 1 300 000 000 рубли, или около 2.4 пъти повече отколкото през периода 1961—1965 г. Освен това през същия период Съветският съюз ще получи от нас редица селскостопански продукти в преработено и пряко състояние. Само през 1966 г. стокообменът ни със СССР ще възлезе на 1 172 000 000 рубли, с което той ще нарасне в сравнение с 1965 г. с 11 на сто. Задоволени са нашите искания и нужди през 1966 г. за каменни въглища от 2 700 000 тона, нефт — 2 600 000 т, чугун — 120 000 т, апатит — 100 000 т, дървен материал — 222 000 куб. м и др.

Тези факти са ново доказателство за правилността и плодотворността на курса, който провеждат Централният комитет на нашата партия и правителството, курс на нерушима дружба и единство със Съветския съюз, на сближаване на икономиките на двете страни.

Позволете ми от ваше име, от името на нашата партия и правителство, от името на нашия народ да изкажа дълбока благодарност за разбирането, което Президиумът на ЦК на КПСС и съветското правителство проявяват към потребностите на икономическото и всестранното развитие на Народна република България, и за голямата братска по-

мощ, която съветският народ ни оказва в социалистическото изграждане на нашата родина.

Отношенията на Народна република България с европейските социалистически страни се развиват и укрепват върху основата на социалистическия интернационализъм, дружбата, взаимното сътрудничество и братската взаимопомощ. Нашата партия и правителство са единни по основните въпроси на нашето съвремие на развитието на световната социалистическа система и укрепването на единството на международното комунистическо движение. Развива се икономическото сътрудничество между нашите страни — двустранно и в рамките на СИВ. Възникват нови форми на икономическо сътрудничество, координират се народностопанските планове, задълбочава се специализацията и кооперирането на производството. С почти всички братски страни сме създали междуправителствени органи за икономическо и научно-техническо сътрудничество на двустранна основа. Освен ежегодното увеличение на нашия стокообмен с тези страни значително се измени и неговата структура, особено структурата на нашия износ. От традиционен износител на суровини като руди, концентрати, тютюн, селскостопански произведения и др. нашата страна вече е износител и на промишлени произведения, на инструменти, машини, преработени селскостопански произведения, с всяка година се разширява културното и научно-техническото сътрудничество между нашите страни.

Ето и някои примери в това отношение:

След Съветския съюз България има най-голям стокообмен с Германската демократична република. През 1965 г. той ще достигне около 173 000 000 рубли, или спрямо 1964 г. ще се увеличи с 19 на сто. Трябва и тук да подчертая, че в лицето на ГДР ние виждаме и уважаваме държавата на германските работници и селяни, на демокрацията и мира. Ние поддържаме становището, че когато се разглежда германският проблем, следва да се изхожда от реалната действителност — съществуването на двете германски държави — Германската демократична република и Германската федерална република. Народна република България активно подкрепя мирните инициативи на ГДР в борбата за укрепване на своя суверенитет и международен престиж, за решаване на германския въпрос в интерес на германския народ, в интерес на мира и сигурността в Европа и света.

Чехословашката социалистическа република стана третият най-голям партньор на нашата външна търговия. През 1965 г. стокообменът между двете страни ще възлезе на около 127 000 000 рубли, или в сравнение с 1964 г. ще отбележи увеличение с около 20 на сто. Тази година делът на машините и съоръженията в общия ни износ заема 40 на сто.

Успешно се развива стокообменът на нашата страна с

Полша. През 1965 г. в сравнение с 1964 г. той ще се увеличи с 32 на сто. Относителният дял на износа на машини и съоръжения към общия ни износ за Полша се предвижда да възлезе на 32 на сто.

Непрекъснато се разширява икономическото сътрудничество между България и Унгария. Според подписаната през тази година дългосрочна спогодба за периода 1966—1970 г. стокообменът между двете страни ще възлезе на 259 000 000 рубли. В сравнение с периода 1961—1965 г. това ще представлява увеличение с около 70 на сто. Нова форма на икономическото сътрудничество между нас е създаването на смесени българо-унгарски дружества.

Трябва да ви съобща, че с Германската демократична република, Чехословашката социалистическа република и Полската народна република сега се водят преговори за сключване на дългосрочни търговски спогодби, които ще доведат до по-нататъшно развитие на стокообмена между България и тези страни.

На отношенията ни с балканските социалистически страни ще се спра по-късно.

Между Народна република България и Монголската народна република, между нашите две партии и правителства съществува взаимно разбирателство и пълно единомислие по всички въпроси на международното комунистическо и работническо движение. Непрекъснато се разширява нашето двустранно сътрудничество, особено в областта на селското стопанство, строителството и културните връзки. Стокообменът с Монголия бележи постоянно увеличение, особено след 1962 г.

Нашата страна се стреми към укрепване на отношенията с Корейската народно-демократична република, към подбръняване и разширяване на взаимните икономически и културни връзки, което е от полза за двата народа. Ние напълно подкрепяме справедливите позиции на правителството на Корейската народнодемократична република по корейския въпрос, който трябва да бъде разрешен от самия корейски народ.

Както е известно, в началото на тази година мирният живот и труд на Демократична република Виетнам беше грубо нарушен. В разрез с нормите на международното право военни самолети на САЩ подлагат на бомбардировки тази братска социалистическа страна. Напоследък се следва така наречената линия на „ескалация“, на постепенно засилване на агресията, на разширяване на войната срещу виетнамския народ. Но и тази „ескалация“ на ужаса няма да може да сломи народните сили в Южен Виетнам, няма да постави на колене Демократична република Виетнам.

Искам и от тази трибуна да заява, че българският народ е солидарен с борбата на героичния виетнамски народ,

дълбоко е уверен в крайната победа на неговото справедливо дело. Заедно с народите на другите социалистически страни и на първо място на Съветския съюз българският народ е твърдо на страната на Демократична република Виетнам, на страната на виетнамския народ в неговата борба за отблъскване агресията на американските империалисти.

До 1960 г. отношенията ни с Китайската народна република се характеризираха с тясно братско сътрудничество във всички области. Ние разменяхме правителствени, парламентарни, културни и други делегации. Стокообменът, извършван върху основата на дългосрочна спогодба, отбелязваше постоянно увеличение.

В настъпилия след това период не по наша вина отношенията между двете страни се влошиха, а икономическият и културният обмен много силно се ограничиха. За съжаление идеологическите различия бяха пренесени от китайските ръководители и в областта на държавните, икономическите и културните отношения. Всяка година ние предлагаме да се разширява взаимното икономическо и културно сътрудничество между двете страни, но от китайска страна те не се приемат. Не по наша вина икономическите и културните връзки между България и Китай фактически са сведени до символични отношения. Интересите на нашите два народа, на делото на мира и социализма налага да се измени това положение, да бъдат нормализирани и се развиват държавните, стопанските и културните отношения между Народна република България и Китайската народна република, което единствено зависи от китайските ръководители.

Нашите отношения на дружба и взаимна помощ с Република Куба се развиват по възходяща линия. Сключените през 1964 и 1965 г. икономически спогодби между България и Куба са основа за широко икономическо сътрудничество, за сътрудничество в областта на науката и културата. Със задоволство отбелязваме единството в становищата между нашите две партии и страни по международните проблеми и въпросите на строителството на социализма. Най-искрено се радваме на успехите, които героичният кубински народ, под ръководството на своята комунистическа партия, начело с др. Ф. Кастро постига в политическия, икономическия и културния живот. Ние приветствуваме твърдостта и мъжеството, с които народът на Куба отстоява завоеванията на революцията и крачи уверено по пътя на социализма.

Правителството на Народна република България последователно води политика на укрепване и разширяване на връзките с независимите национални държави от Азия и Африка. Ние уважаваме техните усилия да изградят своя-

та национална икономика, да водят политика на неучастие във военните блокове, на мир и дружба.

Ние сме за разширяване на взаимното сътрудничество с Индия — тази голяма азиатска държава, насочила силите си за развитие на своята национална икономика и култура. Напоследък установихме дипломатически отношения с Пакистан, с когото желаем да развиваме нормални приятелски връзки. Надяваме се, че тези две съседни страни ще намерят сили и ще използват наличните възможности за разрешаване на индийско-пакистанския конфликт с мирни средства.

В процес на благоприятно развитие са и нашите връзки с Афганистан, Иран, Цейлон и Бирма.

Българският народ и правителството ценят провежданата от кралското правителство на Камбоджа политика на неутралитет и неучастие във военни блокове, подкрепят народа на Камбоджа в неговата борба против домогванията на империалистическите сили в Азия.

Ще се спра накратко на отношенията на нашата страна със страните от арабския свят и Африка.

Стари, традиционни приятелски връзки свързват българския народ с арабските народи. С възстановяването на националната им независимост тези връзки се развиват вече върху нова основа, на основата на постоянно разширяващото се политическо, икономическо, научно-техническо и културно сътрудничество.

В някои от арабските страни се осъществяват дълбоки, революционни икономически и социални преобразования, които насочват тяхното развитие с различни темпове и в различна степен по некапиталистически път. Нашата страна цени техните положителни позиции по основните проблеми на международния живот и ние неведнаж сме намирали обща база за сътрудничество с тях при разрешаването на тези проблеми в ООН, в Комитета на 18-те по разоръжаването и в други международни организации, срещи и съвещания.

Нашата политика към арабските страни е политика на дружба и сътрудничество. Ние провеждаме широко икономическо, научно-техническо и културно сътрудничество с повечето от тези страни. България има дипломатически отношения с почти всички независими арабски страни. С някои от тях имаме подписани дългосрочни търговски спогодби, спогодби за икономическо, научно-техническо и културно сътрудничество и пр.

Според възможностите си България подпомага усилията на някои арабски страни за укрепване на тяхната икономическа независимост, за изграждане на съвременни производителни сили, за индустриализация и модернизиране на селското стопанство. Наши строителни организации, проек-

тантски групи и специалисти участвуват в изграждането на хидромелиоративни и промишлени обекти, строят летища, пътища, работят за благоустрояване на някои по-големи градове и други обекти. Ние сме готови да отидем още по-напред в сътрудничеството с арабските страни.

Народна република България приветствува възникването на новите свободни африкански държави и активно се стреми да укрепва и разширява дружеските връзки с тях. Със задоволство може да отбележим успешното развитие на нашето отношение със страни като Гана, Гвинея, Етиопия, Мали, Нигерия, Сомалия, нашите връзки с Кения, Танзания, както и с други държави от Африка.

Особено полезен се оказва личният контакт, установен с видни ръководни дейци от този континент. Посещението у нас през изминалите няколко години на президента на Гвинея Секу Туре, на президента на Гана Кваме Нкрума, на императора на Етиопия Хайле Селасие I, на президента на Сомалия Аден Абдула Осман, визитите на наши правителствени делегации в арабски и африкански страни допринесоха да се установи общност във възгледите по основни международни въпроси, както и областите гдето може да се развива и разширява сътрудничеството в тези държави.

Както ви е известно, преди няколко дни делегацията на Народна република България се завърна от посещение в Обединената арабска република и Етиопия. Ние посетихме тези страни по покана на президента на ОАР Гамал Абдел Насър и на императора на Етиопия Хайле Селасие I. На път от Адис Абеба за София се отбихме и в Бейрут, където се срещнахме с президента на република Ливан Хелу и с министър-председателя на Ливан Караме.

Въпреки непрекъснатото сменящия се климат и температура, въпреки напрегнатата програма ние се завръщаме от тези страни с хубави впечатления, доволни от извършената съвместна работа.

В Кайро на нашата делегация беше оказан топъл и сърдечен прием от страна на президента Насър и другите държавни и партийни ръководители на ОАР, от населението на египетската столица, от народа на ОАР. Не може човек да не се възхити от величествените паметници на древната египетска култура: пирамидите и сфинксът край Кайро, импозантният храм в Карнак и подземните гробници на фараоните при Луксор ярко свидетелствуват за творческия гений на древния египетски народ.

Мисля обаче, че нито едно посещение в Обединената арабска република не би било пълно, ако не се отиде и на строежа на Асуанския язовир. Този язовир-великан, който египетският народ изгражда с помощта на Съветския съюз, е наистина символ на новия Египет, на Египет на XX век, който полага усилия да строи нов живот.

Ние се радваме на дълбоките икономически и социални преобразования, които настъпват в живота на народа на ОАР.

По време на нашето посещение в ОАР ние имахме възможност да се срещнем с президента Насър и най-отговорните ръководители на ОАР, да разговаряме с тях както по двустранните отношения между Народна република България и Обединената арабска република, така и по редица международни проблеми. Направиха ни силно впечатление откровеността и реализмът, с които ръководителите на ОАР разгледаха с нас обсъжданите въпроси. Възгледите на правителството на ОАР по най-важните проблеми на международния живот са твърде близки и много често се покриват със становищата на българското правителство. Съществуват широки перспективи за развитие на взаимните търговски връзки, на икономическото сътрудничество, особено в областта на промишлеността.

Както вече знаете, ние поканихме президента Гамал Абдел Насър да гостува в нашата страна и той прие поканата. Няма съмнение, че това посещение ще укрепи още повече приятелството между нашите два народа.

Напускайки ОАР, отнесохме у себе си дълбоки впечатления от решимостта на ръководителите и народа на ОАР да укрепват своята независимост и свобода, за да изграждат новия живот в своята родина.

По покана на императора Хайле Селасие I посетихме и приятелска Етиопия. Ние прелетяхме над огромна част от обширната територия на тази древна, с богата история държава, с красива живописна природа.

Ние сме доволни от срещата с тоя доблестен, обичаш свободата и отечеството си народ. Посетихме главния град на Еритрея Асмара, стопански предприятия в Масауа, военноморско училище и военно-морска база в същия град, университета в Адис Абеба. Навсякъде бяха манифестирани приятелски чувства към нас и нашия народ, към нашата народна република. Ние можахме със задоволство да констатираме, че макар и хиляди километри да делят българския и етиопския народ, дружбата и сътрудничеството между тях стават все по-крепки, добиват все по-конкретен характер.

Ние имахме срещи с императора на Етиопия Хайле Селасие I и с членове на етиопското правителство. Обменихме мнения по редица международни проблеми и по въпроси, засягащи отношенията между България и Етиопия. Нашите разговори преминаха в приятелска атмосфера, в атмосфера на взаимно доверие. И от наша и от етиопска страна с откровеност бяха изложени гледищата по разглежданите въпроси. Нашите становища или се покриваха едни с други, или бяха сходни.

По-голямата част от разговорите бяха посветени на отношенията между България и Етиопия и особено на нашето икономическо сътрудничество. Съгласихме се да бъдат предприети редица конкретни мерки както от наша, така и от етиопска страна, за да улесним и осигурим успешното изпълнение на предвидените обекти, съгласно сключените между двете страни спогодби и договори. Споразумяхме се да бъдат проучени възможностите за сътрудничество и в други области върху основата на взаимен икономически интерес.

Топлотата, сърдечността и приятелските чувства, които срещнахме по време на нашето посещение в ОАР и Етиопия, са ново свидетелство за големия международен авторитет, с който се ползува Народна република България заради нейната активна и положителна външнополитическа дейност и заради нейните успехи в социалистическото строителство. Навсякъде, където бяхме по време на нашето пътуване, ни молиха да предадем на българския народ искрен приятелски привет от народа на ОАР и от етиопския народ. Ползвайки се от случая, аз с удоволствие изпълнявам тази молба.

От името на правителството на Народна република България, от името на българския народ желая от все сърце на народа на ОАР и на етиопския народ нови успехи в укрепването на тяхната национална независимост, в развитието на икономиката и културата, в подобряването на жизненото равнище на трудещите се.

Империализмът и колониализмът претърпяха тежки поражения в Африка. Наивно би било обаче да се смята, че те ще отстъпят без съпротива позициите, които все още държат. Пресен пример за това е последното развитие на пълноценното в Южна Родезия, където бялото расистко малцинство, поддържано от определени империалистически сили, обяви фалшива независимост на страната. Нашето правителство не ще признае незаконния режим на Южна Родезия и настоява за цялостното приложение на неотдавна приетата от Съвета за сигурност резолюция за санкции срещу този режим.

Нашата страна и нашият народ следят с внимание и симпатии борбата на африканските народи, намиращи се под колониално робство, за тяхното скорошно и пълно освобождение. Важна роля в това отношение има да играе единството на независимите африкански държави и укрепването и активизирането на Организацията на африканско единство. Ние поддържаме изцяло декларацията на ООН за ликвидиране на колониалната система и даване свобода на зависимите страни и народи и ще продължим да оказваме необходимата подкрепа за осъществяване на целите, залегнали в тази декларация.

Българският народ съчувствува на справедливата борба на народите от Латинска Америка за ликвидиране влиянието на империалистическите монополи, за икономическо и културно развитие, за действителна национална независимост, за социален прогрес.

Желая да кажа няколко думи и за отношенията на Народна република България с капиталистическите държави.

През изминалия период народното правителство, ръководейки се от линията на мирно съвместно съществуване между държавите с различен социален строй, е полагало усилия да подобрява отношенията с капиталистическите страни, да развива икономически и културни връзки с тези страни върху основата на равенството, взаимната изгода и ненамесата във вътрешните работи. Тази наша миролюбива и конструктивна политика доведе до положителни резултати. С много капиталистически държави — Франция, Англия, Австрия, Италия, Швеция, Финландия, Япония, Турция, Гърция и др., бяха разменени взаимни гостувания на държавни, стопански и парламентарни делегации, взаимни посещения на министри и други ръководни държавни, политически и обществени дейци. В резултат на това с редица западни страни се разшириха икономическите връзки — стокообменът, научно-техническото сътрудничество и туризмът. Важно условие за по-нататъшното разширяване на икономическите връзки с тези страни е те да не гледат повече на България като на селскостопанска страна, а в отношенията си към нашата страна да изхождат от обстоятелството, че тя е вече и промишлена страна.

Полезен и за двете страни напредък бележат икономическите и културните връзки с Франция. Ние и занаяпред сме готови да развиваме с нея икономическо и научно-техническо сътрудничество върху взаимноизгодна основа, като се търсят различни форми на сътрудничество.

С Италия нашият стокообмен се развива добре. Съществуват още по-големи възможности за значително разширяване на нашите търговски връзки, икономически и културни отношения. Искам да вярвам, че и от италианска страна се оценяват положително тези възможности и че на взаимноизгодна основа ще можем да създадем необходимите предпоставки за по-нататъшното развитие на разностранните връзки между България и Италия.

Макар и недостатъчно, либерализацията на част от българския внос във Великобритания се отрази положително върху развитието на икономическите отношения и научно-техническото сътрудничество между двете страни.

Отношенията между България и Австрия се развиват по възходяща линия. Търговските връзки се развиват върху основата на дългосрочни спогодби. Договорено беше да се създаде двустранна смесена комисия със задача да проучва

условията за по-нататъшно развитие на икономическите връзки.

Ние сме за по-широко развитие на икономическите и културните връзки със страните в Северна Европа — Швеция, Финландия, Дания и Норвегия, за което са налице благоприятни възможности.

Разширяват се отношенията на нашата страна с Белгия, Швейцария и други западноевропейски страни.

Ние поддържа нормални дипломатически и икономически отношения с Япония и считаме, че съществуват възможности за по-активно взаимноизгодно икономическо и научно-техническо сътрудничество с нея.

Нашето правителство желае да поддържа нормални отношения със САЩ, да развива с тях сътрудничество във взаимен интерес. Не по наша вина обаче това все още не може да се постигне. Съединените щати продължават да водят спрямо България политика на дискриминация, която прави невъзможно осъществяването на по-сериозен търговски обмен и развитието на икономическите отношения.

Другарки и другари! Народна република България полага последователни усилия за укрепване мира и дружбата между балканските народи за превръщане Балканите и района на Средиземно море в зона свободна от ядрено и ракетно оръжие.

Вниманието на нашата партия и правителство е насочено към по-нататъшното развитие на братската дружба и взаимното сътрудничество със социалистическите страни на Балканите върху основата на принципите на марксизма-ленинизма, пролетарския интернационализъм и другарската взаимопомощ. В отношенията с Гърция и Турция ние се ръководим от принципите на мирното съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй, от обстоятелството, че сме съседни страни.

Посещението на партийно-правителствената делегация на Социалистическа република Румъния начело с генералния секретар на ЦК на Румънската комунистическа партия др. Николае Чаушеску през месец септември т. г., създадената дружеска атмосфера и ползотворните резултати от преговорите разкриват още по-благоприятни условия за активизиране, разширяване и задълбочаване на всестраничните отношения между двете страни, за по-нататъшно развитие на българо-румънската дружба.

По време на разговорите, които протекоха в обстановка на другарство, сърдечност и взаимно разбирателство, беше подчертано, че двете партии и правителства се ръководят от интересите на укрепване на мира, на укрепване на единството на световната социалистическа общност и международното комунистическо движение. Набелязани бяха мерки за разширяване и задълбочаване на политическото, иконо-

мическото и културното сътрудничество между нашите две партии и страни. През периода 1966—1970 г. стокообменът съгласно подписаната дългосрочна търговска спогодба ще нарасне с 44 на сто в сравнение с периода 1961—1965 г.

Със задоволство може да се отбележи, че отношенията между България и Югославия се развиват все повече в дух на приятелство и желание за взаимно сътрудничество. През последните години между двете страни бяха подписани редица спогодби и споразумения, уреждащи икономически, културни и други въпроси. Стокообменът се изпълнява с превਿшнение. Постигнато е съгласие за специализация по широка номенклатура в областта на машиностроенето и химическата промишленост. Научно-техническото сътрудничество постоянно се разширява. Извършва се не само обмен на опит между отделни специалисти, но се разменят и програми за пряко сътрудничество между отделни предприятия, научноизследователски институти, държавни земеделски стопанства и др.

Важен момент в развитието на взаимоотношенията между България и Югославия беше посещението на президента на Социалистическа федеративна република Югославия и генерален секретар на СЮК др. Й. Б. Тито и придружаващите го лица в нашата страна през месец септември т. г. Водените разговори преминаха в атмосфера на искреност, приятелство и взаимно желание за укрепване и разширяване на връзките между двете страни. По основните въпроси на международното положение и международното работническо комунистическо движение бе констатирана еднаквост или сходство в становищата.

До 1960 г. отношенията между България и Албания бяха отношения на братска дружба и взаимна помощ, нашата страна и Албания взаимно си сътрудничеа в социалистическото строителство. Както е известно, през последните няколко години отношенията между България и Албания са в застой. Ние считаме, че различията по идеологически въпроси не трябва да бъдат пречка за поддържането на добри междудържавни отношения между социалистическите страни каквито са България и Албания. Отношенията между нас трябва да се изграждат върху основата на марксизма-ленинизма и пролетарският интернационализъм.

Нашите взаимоотношения с Гърция се характеризират с изпълнение на редица от подписаните през миналата година спогодби, отнасящи се до търговията, транспорта и съобщенията, културния обмен, туризма и др. Стокообменът през миналата година надмина предвиденото по спогодбата. В сравнение с 1964 г. през тази година се предвижда увеличение на стокообмена с около 30 на сто. Открито бе редовно движение по линията Кулата—Сидерокастрон. Установени бяха преки пощенски, телефонни и телеграфни връзки.

Подписано бе споразумение за използване на Солунското пристанище за транзитиране на стоки и товари за и от България. Успешно се изпълнява планът за научно и културно сътрудничество. Развитието на взаимните отношения досега показват, че съществуват реални възможности за сътрудничество и в други области. Ние ще продължаваме и в бъдеще усилията за разширяване на икономическото и културното сътрудничество със съседна Гърция.

Българското правителство правеше и прави всичко възможно за подобряването и на българо-турските отношения за създаване на обстановка за взаимно сътрудничество и доверие между двете страни. Повече от 50 години България и Турция живеят в мир. Самият този факт е показателен; той говори, че са налице обективни условия за сътрудничество и взаимно разбирателство. Ние приветствуваме неотдавнашното заявление на новото турско правителство, че желае да укрепва и развива отношенията със съседните страни върху принципите за равноправие и ненамеса във вътрешните работи. Във връзка с това трябва да се подчертае, че между Народна република България и Република Турция няма проблеми, които да не могат да бъдат решени при наличието на обща добра воля. Ние сме готови да се разгледат по пътя на преговорите всички въпроси, които са от естество да спъват нормалния ход и развитието на българо-турските отношения. Смятаме, че взаимен интерес е да се използват съществуващите възможности за по-активен стокообмен, за по-нататъшно развитие на приятелските отношения и връзки между двете страни.

Заедно с развитието на двустранните отношения положително въздействие върху по-нататъшното сътрудничество между балканските държави имат и общите контакти и действия между балканските страни и народи в областта на културата, изкуството, науката, образованието, спорта, туризма и др. Ние приветствуваме проведените срещи на писателите и лекарите от балканските страни, балканския кинофестивал. Балканиадата на народната песен, предстоящата среща на журналистите от Балканите и Адриатика и др. тъй като те спомагат за опознаването и сближаването на балканските народи за създаване атмосфера на взаимно доверие и сътрудничество. Ние високо ценим благородната и полезна дейност на комитетите за балканско разбирателство и сътрудничество.

Нашата страна и в бъдеще ще подкрепя и активно ще участва във всички инициативи и мероприятия, насочени към по-нататъшното развитие на отношенията на добросъседство и сътрудничество между балканските народи.

Ние ще продължим и в бъдеще усилията за превръщане на Балканите и Адриатика в район на мира и искрена

дружба между балканските народи, в район свободен от термоядрено и ракетно оръжие.

Другарки и другари! Сложна, изпълнена с напрежение е международната обстановка. Барометърът на международния живот бележи активизиране на империалистическите сили в света. Чувствува се техният засилен стремеж да спънат движението на народите за свобода и прогрес, да отслабят силите на социализма и където е възможно, да си възвърнат загубените позиции. Агресивната политика на империализма засилва опасността от война в света. Всичко това, набезите на империализма в последно време изискват от нас изострена бдителност, изискват да се засилва борбата на народите против силите на империализма и световната реакция. Основната тенденция в развитието на международната обстановка е нарастването и укрепването на силите на международния социализъм, успешното развитие на националноосвободителната революция на потиснатите преди народи, продължаващото отслабване на световната капиталистическа система.

Външната политика на Съветския съюз и социалистическите страни, техните външнополитически инициативи намират ярко потвърждение в живота, посрещат се с широко одобрение и поддръжка в целия свят. Защото те служат на най-острата повеля на днешното време — да се защити световният мир, да се обуздаят империалистическите агресори, да се сплотят миролюбивите и демократичните сили в общ фронт. „Въпросът „кой кого“ в международен мащаб, както заяви наскоро др. Леонид Брежнев, се решава и ще бъде решен в полза на социализма, но само в неотстъпна борба срещу силите на стария свят“.

При наличието на тази сложна международна обстановка особено важно, бих казал, първостепенно значение придобива единството и сплотеността на всички революционни, прогресивни и антиимпериалистически сили. Не може да има съмнение, че борбата срещу империализма и колониализма, за мир и свобода на народите, за социализъм придобива в наше време световно значение.

Голяма роля за укрепване на световния мир и разбирателството между народите може и следва да играят Организацията на обединените нации и нейните специализирани органи. Необходимо е да се положат общи усилия от държавите—членки на ООН, за да се превърне ООН в истинска универсална международна организация, в ефикасен инструмент за запазване на мира и за развитие на приятелски отношения между народите.

Няма никакво съмнение, че нашето правителство и за напред ще прави всичко, което зависи от него, за повишаване ефективността на Организацията на обединените на-

ции, за укрепване на световния мир и за развитие на дружбата и сътрудничеството между народите.

Нашата страна като член на Комитета на 18-те държави по разоръжаването и по участието си в други международни форуми, винаги е давала и продължава да дава своя принос за сключване на договор за общо и пълно разоръжаване.

Наред с по-нататъшните усилия за общо и пълно разоръжаване налага се да се осъществят срочно някои твърде важни мерки, които биха довели до отслабване на напрежението в света и до разведряване на международната обстановка.

Най-важна мярка в това направление е прекратяването на по-нататъшното разпространяване на ядреното оръжие. Без съмнение увеличаването броя на държавите, притежаващи ядрено оръжие, ще затрудни неимоверно много разрешаването на проблемите по разоръжаването и ще увеличи многократно опасността от избухване на термоядрена война.

В тази насока най-непосредствена опасност представляват планове на агресивните сили на Запада за създаване многостранни или други обединени ядрени сили на НАТО, чрез които се открива достъпът на западногерманските милитаристи до ядреното оръжие. Това би довело до твърде опасни последици за сигурността на европейските народи и на световния мир. Ето защо ние сме за решително пресичане на настойчивите опити на западногерманската военщина и реваншизъм да се доберат до ядреното оръжие.

Нашето правителство е за сключване на такова споразумение, което да не допуска разпространяването на ядреното оръжие нито пряко, нито косвено. Добра основа за такова споразумение е внесеният от СССР в Общото събрание на ООН проект за договор за неразпространяване на ядреното оръжие. Ние напълно одобряваме и поддържаме този проект.

Ние сме на мнение, че е крайно време да се постигне споразумение за забрана и на подземните опити с ядрено оръжие при условията на Московския договор.

Продължаващата безизходица в преговорите в Женева отдавна постави на дневен ред необходимостта въпросите на разоръжаването да бъдат обсъдени в по-широк форум с участието на всички страни в света. В резултат на упоритите усилия на миролюбивите страни Общото събрание на ООН прие резолюция за свикване на световна конференция по разоръжаването. Българското правителство подкрепя това решение, понеже смята, че такава конференция би способствувала за преодоляване на съществуващите препятствия и за намиране на нови пътища и средства за напре-

дък в преговорите по разоръжаването, за постигане на практически мерки по укрепването на мира в света.

При сегашната международна обстановка изключително важно значение придоби също така ликвидирането на военните бази и изтеглянето на войските от чужда територия. Базите на чужди територии са опасни огнища на военен пожар, които тровят международната атмосфера. Създаването на безядрени зони също би представлявало безспорен принос към укрепването на мира.

Такива са най-важните моменти от външно-политическата дейност на партията, правителството и страната през изминатия период. Равносметката на постигнатите резултати потвърди с изключителна сила правилността и жизнеността на външната политика на партията и правителството. Затова позволете ми от името на народното правителство да ви уверя от тази висока трибуна в непоколебимата ни решимост да следваме и напред външнополитическата линия на партията, очертана на нейния Осми конгрес и залегнала в програмната декларация на правителството от 1962 г.

Другри и другари народни представители! В заключение искам да подчертая още един път, че Централният комитет на партията и правителството на Народна република България ще полагат усилия за по-нататъшното успешно развитие на нашата родина по пътя на социализма.

В това отношение на първо място те ще работят за ускоряване развитието на материално-техническата база на нашето социалистическо общество върху основата на развитието на науката и техниката; на усъвършенствуването на средствата за производство; на повишаване на техническото и културното равнище на производителите, на всички участници в материалното производство; на внедряване на механизацията и автоматизацията в производствените процеси; на внедряване на прогресивната технология в производството; на основага на електрификацията и химизацията в производството.

На второ място Централният комитет на партията и правителството ще полагат по-нататъшни грижи за усъвършенствуването на планирането и ръководството на народното стопанство в цялост, по отрасли и предприятия, за поставянето им изцяло върху строго научна основа и за последователно прилагане на ленинския принцип за материална заинтересуваност.

Те ще съдействуват и ще се борят за решително подобряване на организацията на труда и производството. В това отношение трябва да отбележим, че съществуват сериозни слабости и неблагополучия, което намалява ефективността на нашето производство. Главното тук е загубата на работно време поради незадоволителна организация на труда и

разслабване на трудовата дисциплина в редица наши предприятия. Това, от една страна. И от друга страна — нена-товарването на пълния капацитет на редица производствени мощности.

Непосредствена задача сега е укрепването на трудовата дисциплина в предприятията; строго спазване на работното време от всички работници и служители; ликвидирание на безпричинните престои, отсъствия и загуби на работно време; максимално уплътняване на работното време; подобряване използването на производствените мощности и съоръжения.

На трето място, наред с провеждането на мероприятия за повдигане на жизненото равнище Централният комитет на партията и правителството ще полагат усилия за развитие на културното строителство в страната, за осигуряване по-нататъшен подем и развитие на литературата и изкуството, с оглед те да играят все по-решаваща роля за задоволяване на културните и естетическите потребности на народа.

На четвърто място, Централният комитет на партията и правителството, върху основата на постигнатите завоевания в областта на външната политика, ще продължават и по-нататък външнополитическия курс — за развиване дружбата и сътрудничеството със Съветския съюз и другите социалистически страни, за провеждане на линията на мирно съвместно съществуване между държавите с различен социален строй, за подпомагане на национално-освободителните движения, ще дават своя принос в общата борба за мир, демокрация и социализъм.

За да се осигури по-успешното провеждане на този външнополитически курс ще се положат усилия за по-нататъшно укрепване на външнополитическите и външнотърговските органи и мисии на страната, с оглед значително да се подобри всестранната тяхна работа.

Както досега, така и занапред успешното разрешаване на големите задачи, които стоят пред партията и правителството, е в обстоятелството, че те намират широк отклик в масите. Както досега, така и занапред новите забележителни резултати в развитието на нашата икономика и култура ще бъдат плод на неуморната и настойчива работа на трудещите се, на целия наш народ.

От името на Централния комитет и правителството искам да изкажа сърдечна благодарност:

на славната българска работническа класа и селяните-кооператори за техния неуморен съзидателен труд;

на народната интелигенция и специалистите от предприятия, мините, строежите и ТКЗС, от културните, научно-изследователските, просветните и здравните институти, от творческите съюзи за тяхната всеотдайна вярна служба на делото на социализма и разцвета на нашата родина;

на жените — тази велика сила в нашето обществено развитие, достойни строителки на социализма, наши другарки в борбата и живота, неуморни възпитателки на подрастващите поколения;

на политическите, обществените и стопанските организации и преди всичко на организациите на Българската комунистическа партия, Българския земеделски народен съюз, Отечествения фронт, профсъюзите и Комсомола, на кооперативните и другите организации, които със своята огромна политическа, организаторска и възпитателна работа сред трудещите се дадоха своя достоен принос за успешното изпълнение на нашата четвърта петилетка, за създаване на предпоставките, които осигуряват по-нататъшния бурен възход на страната ни по пътя на социализма и комунизма!

Да живее Народна република България!

Благодаря за вниманието!

*(Речта на другаря Тодор Живков бе изслушана с голямо внимание, често прекъсвана и изпратена с продължителни ръкопляскания и със ставане на крака).*

**Председател акад. Сава Гановски:** Петнадесет минути почивка.

*(След почивката)*

**Председател акад. Сава Гановски:** Има ли още желаещи да се изкажат? — Няма. Тогава да прекратим разискванията по законопроекта.

Давам думата на председателя на Комисията по народностопанския план и държавния бюджет др. Стоян Гюров да докладва становищата на комисията по предложенията, направени от народните представители по време на разискванията по двата законопроекта.

**Докладчик Стоян Гюров:** Другарки и другари народни представители! Някои от предложенията, които бяха предварително внесени в Комисията по народностопанския план и държавния бюджет, бяха съобщени след докладите на др. Апостол Пашев и др. Димитър Попов. След това постъпиха някои писмени допълнителни предложения и се направиха такива по време на изказванията. Комисията разгледа новите предложения и излиза с настоящите констатации.

Ние считаме, че от това, какъв план ще приемем за 1966 г., в голяма степен ще се предопределят темповете и насоките за развитието на страната през периода на петата петилетка — 1966—1970 г. Планът за 1966 г. е базата, върху която се изгражда новата петилетка. Ето защо напълно обяснима и понятна е активността, която беше проявена от народните представители на сесията.

По време на заседанието на сесията се изказаха над 20 народни представители. Много от народните представители взеха отношение не само по проектоплана и бюджета за 1966 г., но засегнаха и редица проблеми на нашето перспективно развитие, които ще се имат предвид при окончателното разработване и уточняване на петата петилетка. Твърде голям е броят на предложенията, които народните представители направиха за допълнителни средства по проектоплана и бюджета за 1966 г. Трябва да отбележим, че общо в изказванията и писмените предложения по проектоплана и бюджета се направиха над 145 предложения. Почти с всички предложения се иска да се отпуснат допълнителни капитални вложения, предимно за започване строителството на нови обекти, няколко предложения се отнасят за намаляване на производствената програма, като тази на дърводобива, машиностроенето, строителните материали — цимент, тръбите и азбестоциментовите плочи. За съжаление нямаше нито едно предложение за допълнително увеличение на програмата, а така също и за увеличаване ресурсите на бюджета. Не се посочват обаче източници, откъде могат да се намерят средства за увеличаване на капиталните вложения.

Ние разбираме, че съществуват много големи нужди от повече училища, жилища, болници, водоснабдяване на населените места и изграждането на нови предприятия. Ние като народни представители не можем да не вземем предвид финансовите и материалните възможности на страната. При определения обем на капиталните вложения се увеличава размерът на фонд Натрупване. Ако приемем да се увеличат капиталните вложения, това означава да се отиде към по-голямо нарастване на размера на фонд Натрупване.

От друга страна, увеличаването броя на обектите води към разширяване фронта на строителството.

Ако се приемат предложенията, това означава да се дадат през 1966 г. допълнително над 15 000 000 лв, а за 1967 г. тези обекти само да заангажират капитални вложения за над 50 000 000 лв.

Трябва да посочим, че само за приетите от нас предложения за допълнително включване на лимитни обекти, които бяха докладвани миналия път, за които през 1966 г. се заделят около 3 000 000 лв, през 1967 г. ще са необходими допълнително още около 10 000 000 лв.

Исканията на много народни представители не могат да се задоволят засега и поради това, че тези предложения противоречат на изискванията за ефективно използване на капиталните вложения, за концентрацията им върху по-малък брой обекти и по-бързо въвеждане в действие на основните фондове. Приемането на всички предложения за допълнителни капитални вложения при положение, че не се посочва допълнителна програма за увеличаване на производството и уве-

личаване натрупванията в бюджета, би означавало неоправдано да разширим фонда на строителството, да забавим въвеждането в действие на обектите, да понижим ефективността на капиталните вложения. Колкото повече увеличаваме броя на обектите, с толкова повече се разпилява и работната ръка, и материалите, и техниката. За да се обезпечат допълнителните 15 000 000 лв. капитални вложения, са необходими най-малко 8—10 000 т метал и много други материали.

Трябва да отбележим, че много от предложенията за включване на нови обекти в плана за капиталните вложения, не са добре проучени. Ние не можем да се съгласим и нямаме куража да докладваме за обекти, които се предлагат да се завишат с 10—15 000 000 лв, чиито проектосметни документи са неизвестни и които по всяка вероятност утре ще повлекат много по-големи капитални вложения за следващите години.

Предлага се да започне строителството на обекти с малка сметна стойност и малко лимит за годината, а през годината се предлага сметните стойности на същите да се завишат.

Възможностите за разширяване обема на капиталните вложения са ограничени, защото, както вече чухте от изказването на др. Тодор Живков, предвиждат се редица мероприятия за подобряване жизненото равнище на народа. И ние като народни представители, разбира се, трябва с ентузиазъм да приемем тези разяснения, в информацията, която изнесе др. Тодор Живков. Тези мероприятия не могат да не предизвикат национална и патриотична гордост у всеки българин, който днес е чул изказването на др. Живков. Тези мероприятия са насочени към увеличаване на работната заплата, към решаването на някои социални мероприятия като помощи при раждане, детски добавки, повишаване на пенсиите, обезщетения по болест и т. н.

Тези мероприятия, както казах, не могат да не предизвикат патриотична гордост у всеки българин, не могат да не предизвикат любов към Българската комунистическа партия и към нейния Централен комитет.

Безспорно те ще намерят израз в трудовия ентузиазъм, който ще намери материален израз в изпълнението на стопанските планове. Само предубедени хора могат да не видят, че правилната и научнообоснована линия и политика на Българската комунистическа партия създава предпоставките за разрешаването на такива големи и жизнени за трудещите се въпроси. При това положение правилно ще бъде през 1966 и следващите години нашето внимание да бъде насочено към подобряване ефективността на производството преди всичко. Само по този начин ще могат да се осигурят допълнителни средства за капитални вложения и цялостно провеждане на мероприятията по подобряване на жизненото равнище. Още

повече аз трябва да изразя едно неудовлетворение от това, че редица ръководни работници от министерствата и пр. отправяха хората към комисията, а тези министерства разполагат със 100, 50, 40 000 000 лева капитални вложения. Ние считаме, че те могат да решат редица от тези въпроси в рамките на капиталните вложения, когато разпределят и уточняват плана с Държавния комитет за планиране, с оглед най-ефективното използване на тези средства. Да не се получи така, че ние в Народното събрание за 3 — 4 — 50 000 лв. при 100 000 000 лв. капитални вложения започваме да се пазарим, да дискутираме с часове.

Проектопланът за 1966 г. е напрегнат. За неговото срочно изпълнение се изисква да се мобилизират усилията на целия наш народ, да се организира неговото широко разясняване. Трудовите колективи трябва да разгърнат още по-масово социалистическо съревнование, да мобилизират инициативите на трудещите се, като поемат обещания, осигуряващи изпълнението на плана. Това ще е гаранция за успешното решаване на задачите, поставени от партията и правителството за ускореното социалистическо строителство и повишаване жизненото равнище на трудещите се в Народна република България.

Поради тези обстоятелства комисията направи някои внимателни преценки на постъпилите предложения и предлага на Народното събрание допълнително да се решат само някои неотложни въпроси, а останалите да се имат предвид от Държавния комитет за планиране при разработването на петата петилетка и оперативните планове за следващите години, а също и от министерствата, които в рамките на предоставените им средства да ги насочат към най-ефективно използване.

Както докладвах миналия път, междувременно при обсъждането на плана преди и след раздаването на законопроекта в отрасловите комисии, в Държавния комитет за планиране се получиха някои изменения в проектоплана, които ви бяха предложени за разглеждане предварително. По първа точка от предложения закон се прави изменение — от 7 186 000 000 лв. обемът на производството и националният доход да достигнат 7 200 000 000 лв. По втората точка — общият обем на капиталните вложения за страната вместо 2 042 200 000 лв. става 2 050 000 000 лв., от тях за лимитни капитални вложения вместо 1 599 100 000 лв. — 1 602 000 000 лв. За общия обем планирана промишлена продукция цифрата се изменя от 10,5 на 10,6%.

По седма точка — общият обем на външнотърговския стокообмен на страната да се измени от 14,9 на 15,9%.

Девета точка — производителността на труда на едно лице в промишлеността да се измени от 5,7, както е записано,

на 6%; строителството — от 7 на 7,1%; автомобилния транспорт — от 2 на 2,3%.

Десета точка — снижение себестойността на промишлената продукция вместо 1,68 да се измени на 1,69%, на строителството — от 6,80 на 6,73%, извършената работа от транспорта — вместо 2 на 2,13%.

Както казах, бяха постъпили над 145 предложения. Ние обаче съвместно с другарите от Държавния комитет за планиране и Министерството на финансите, извън това което беше докладвано, вече не можахме да намерим възможност и считаме, че ще бъде правилно тези предложения да се изпратят на Министерството на финансите и Министерския съвет, които по-нататък в рамките на своите права да решават задоволяването на някои от най-належащите нужди, които бяха предложени тук.

Предлагаме да се решат само въпросите, които предварително са решени с постановления на Министерския съвет, но не са предвидени в проектоплана, а са много належащи като:

Водоснабдяване на селата Грамада и Тошевици — Видински окръг, със сметна стойност 172 000 лв. и лимит за годината 50 000 лв.

Надстройка на училище в с. Ябланово, Сливенски окръг, със сметна стойност 50 000 лв. и лимит за годината 50 000 лв.

Контролно-пропускателен пункт Дуранкулак, Толбухински окръг. Средствата да се осигурят от предвидените на Главното управление по туризма и се запишат в плана на Комитета за държавна сигурност в размер на 230 000 лв.

Това са предложенията, които прави комисията, и моли Народното събрание да утвърди проектоплана така, както беше докладван с измененията в цифрите, които ви съобщих.

**Председател акад. Сава Гановски:** Моля другаря председател на Държавния комитет за планиране да вземе отношение по предложенията по законопроекта за държавния народностопански план, направени от докладчика на комисията.

**Председател на ДКП инж. Апостол Пашев:** Другарки и другари народни представители! При разискването на проектоплана за 1966 г. изказалите се народни представители задълбочено и много обстойно разгледаха редица въпроси, което ще помогне да се подобри не само планът, но и работата на нашето учреждение и на всички останали учреждения. Поради това аз не мога тук да не изкажа благодарност към другарите, които взеха участие в разискванията.

Искам да се спра конкретно на някои въпроси, които бяха поставени, тъй като в изказването на др. Тодор Живков

доста точно и ясно се подчертаха основните положения, които са залегнали в нашия народностопански план.

Някои от другарите в изказванията си поставиха под известно съмнение реалността на спуснатите планове. Ставаше въпрос специално за селското стопанство в Хасковски окръг, по-специално за тютюна и памука в този окръг, и след това за циментовата промишленост. Това бяха конкретно поставените въпроси, на които искам да се спра.

Ще приведа някои цифри, за да се види от какво сме изхождали, когато сме обосновавали нашия план.

По тютюна, произвеждан в Хасковски окръг. През 1962 г. окръгът е имал план 11 710 т, а изпълнение 12 459 т., през 1963 г. план 11 159 т, изпълнение 9 700 т., през 1964 г. план 10 470 т. изпълнение 14 000 т. За тази година са били планирани 9800 т., а планът е изпълнен с 11 500 т. За следващата година е даден план 11 500 т.

През 1962 г. окръгът е имал план за памука 12 760 т, за 1963 г. — 12 900 т, за 1964 г. — 10 000 т, за 1965 г. — 13 000 т. За догодина се предвижда план 12 600 т.

Вярно е, че за памука има по-големи колебания, понеже за някои години планът от този окръг е изпълнен 12 800 т, а за друга година — 700 т.

Обаче едновременно с това, трябва да ви съобщя, че за 1965 г. на този окръг бяхме дали план 13 000 т памук, а за догодина съответно намалихме плана за слънчогледовото семе с 500 т. Планът за памука за идната година също е намален на 12 600 т. Намален е с 1500 т планът за слънчогледовото семе, защото ние направихме най-обстоен, пълен баланс на земите там.

Поради това смятам, че тук няма място за съмнение в реалността на плана. Ето защо моля другарите от Хасковски окръг с увереност да приемат този план, защото от тяхната увереност зависи неговото изпълнение.

Вторият въпрос е за производството на цимент от циментовия завод Вилхелм Пик. Вярно е, че от редица години заводът Вилхелм Пик не достига проектната си мощност. Проектната му мощност е много по-голяма от тази, която е пусната в действие сега. Обаче ние при предвижданията за догодина сме изхождали не толкова от количеството на произвеждания там цимент, а преди всичко от произвеждания клинкер, защото там производството на клинкер е решаващото. Всичко друго е добавка, която му е дадена отначало. Ние за догодина по плана на този завод му добавяме да произведе още клинкер не 700 000 т, а 518 000 т, като останалите 200 т са шлак, който само се мери.

Вярно е, че въобще планът на циментовата промишленост — и не само на този завод, но и на всички циментови заводи у нас — е твърде напрегнат, защото при това наше огромно строителство вие знаете какви са нуждите на нашата страна

от цимент и преценявате сега произвежданото количество стига ли. И аз смятам, че планът и на този завод е също така изпълним.

Вярно е също, че трябва да се осигури съответно равномерно подаване на този шлак от Кремиковци, своевременно то му извозване до завода, по това е мероприятие, което трябва да се въведе и да се изпълнява.

Що се отнася до азбесто-циментовите тръби трябва да кажа, че ние залагаме на мощността на инсталациите, които изградихме преди две години — модерни, хубави инсталации, които бяха доставени от Италия. Мисля, че за такова едно предприятие е редно на третата година да си достигне мощностите. То не е нито металургичен завод, нито завод на тежката промишленост, нито някакъв друг вид завод и напълно основателно и редно е да се натоварят мощностите му тъй както са предвидени.

Що се отнася до плочите, ще кажа, че вече са контракувани машините за тяхното производство. Тези машини трябва да дойдат в първите месеци на идната година. Те ще се монтират набързо и би трябвало да очакваме, че към края на първото тримесечие на идната година тези инсталации ще дадат производство за задоволяване на нуждите ни от плочи. Вие знаете колко е остра нуждата от керемиди и ако не дадем необходимото производство на азбесто-циментови плочи, това значи сами да умъчняваме още повече развоя на народното стопанство.

Ето защо, другари, смятам, че при така поставения конкретен въпрос за обосновка реалността на плана няма основание за съмнение, и моля, призовавам другарите да се захванат за изпълнение на така поставения им план.

От редица другари се постави въпрос както пред комисията, така и пред Държавния комитет за планиране и се направиха предложения за включване на редица нови обекти, за даване на допълнителни капитални вложения.

Другари! По този въпрос ще кажа, че нуждите на нашата страна никога няма да изчезнат, както и в най-напредналиите държави, които стоят на първо място в света и които все пак нямат толкова крещящи нужди. Да смятаме, че с тазгодишния план ние ще можем да разрешим въпроса за задоволяване на нашите нужди от изграждане на повече обекти, това значи да се заблуждаваме, но става очевидно, че ние не можем повече да разширяваме капиталните вложения. Ние само като изхождаме от рамките на националния доход можем да решим правилно поставените въпроси. Не можем да решаваме тези въпроси без да взимаме предвид националния доход. Ако ние отпуснем повече капитални вложения, това значи да разпиляваме парите за изграждане на малки, дребни обекти, да разрешаваме дребни въпроси, а да не разрешаваме основния въпрос.

Аз смятам, че комисията е разгледала много основно поставените въпроси и правилно ги е решила. Но разбира се, това не значи, че през идната година както ние самите, от Плановия комитет, така и министерствата и ведомствата, не бихме могли даден въпрос да го разрешим чрез разместване на капитални вложения. Бихме могли да направим това.

Смятам, че другите въпроси, които се поставиха не само в изказванията, но и в писмените предложения, общо взето много правилно бяха поставени и ние ще ги имаме предвид и с оглед на материалните възможности, каквото може ще бъде поправено.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

**Председател акад. Сава Гановски:** Другари народни представители! Пристъпваме към гласуване законопроекта за държавния народностопански план за 1966 г.

Бюрото предлага законопроекта да бъде гласуван по раздели. Има ли друго предложение? — Няма. Които от другарите са съгласни с предложението на Бюрото, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Моля др. Стоян Гюров да докладва законопроекта.

**Докладчик Стоян Гюров:** *(Чете)*

## „ЗАКОН

за държавния народностопански план на Народна република България за 1966 г.

**Председател акад. Сава Гановски:** Моля другарите народни представители, които са съгласни със заглавието на законопроекта, да си вдигнат ръката. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Стоян Гюров:** *(Чете)*

## „РАЗДЕЛ ПЪРВИ

Въз основа на чл. 17, точка 6 от Конституцията на Народна република България, Народното събрание утвърждава Държавния народностопански план за развитието на народното стопанство през 1966 година по следните основни показатели:

1. Обемът на произведения национален доход да достигне 7 200 000 000 лв.

2. Общият обем на капиталните вложения за страната се определя в размер на 2 050 000 000 лв., от тях лимитни капитални вложения 1 602 000 000 лв.

3. Общият обем на планираната промишлена продукция да нарасне с 10,6% в сравнение с очакваното изпълнение за 1965 г.

4. Стоковата продукция на селското стопанство за продажба на изкупвателните организации да достигне 1 624 000 000 лв.

5. Превозите на товари от транспорта в сравнение с очакваното изпълнение за 1965 г. да се увеличи: за жп. транспорт със 7%, за автомобилния транспорт общо с 11% и за водния транспорт с 30,9%.

6. Обемът на стокооборота на дребно да се увеличи с 5,9% в сравнение с очакваното изпълнение за 1965 г.

7. Общият външнотърговски стокообмен на страната да нарасне с 15,9% в сравнение с очакваното изпълнение за 1965 г.

8. За насърчаване и подпомагане на индивидуалното и кооперативното жилищно строителство Българската инвестиционна банка да отпусне заеми в размер на 55 000 000 лв.

9. Да се увеличи производителността на труда на едно лице от производствената група в сравнение с очакваното изпълнение за 1965 г. както следва: в промишлеността с 6%, в строителството със 7,1%, в жп. транспорта с 3,7%, в автомобилния транспорт с 2,3%.

10. Да се снижи себестойността на промишлената продукция с 1,69%, на строителството с 6,73%, на продукцията на ДЗС с 2,68%, на извършената работа от транспорта с 2,13%."

**Председател акад. Сава Гановски:** Моля другарите народни представители, които са съгласни с така прочетения първи раздел от законопроекта да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Стоян Гюров: (Чете)**

## „РАЗДЕЛ ВТОРИ

11. Възлага на Министерския съвет да разпредели народностанския план по ведомства и окръзи.

12. Общото ръководство и контрол за правилното и своевременно изпълнение на плана се възлага на Министерския съвет.

13. За осигуряване изпълнението на плана Министерският съвет взема решения, издава наредби и провежда мероприятия, които са задължителни за всички.

14. Министерският съвет или упълномощен от него орган извършва промените, които се налагат в процеса на изпълнението на плана.

Изпълнението на настоящия закон се възлага на председателя на Министерския съвет."

**Председател акад. Сава Гановски:** Моля ония от другарите народни представители, които са съгласни с така прочетения втори раздел от законопроекта, да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

С това законопроектът за държавния народностопански план на Народна република България за 1966 г. е приет.

Минаваме към гласуване на законопроекта за бюджета на Народна република България за 1966 г.

Има думата др. Никола Мирчев, съдокладчик на Комисията по народностопанския план и държавния бюджет, за да изрази становището на комисията по предложенията, които бяха направени от народни представители при разискванията по този законопроект.

**Докладчик Никола Мирчев:** Другарки и другари народни представители! Председателят на комисията по държавния народностопански план и държавния бюджет др. Стоян Гюров съобщи преди малко ония допълнителни предложения, които комисията по проектоплана прави за 1966 г.

Във връзка с това е необходимо, след като направените предложения са вече приети, да се изменят съответно и проектобюджетите на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети със съответните суми.

Освен това предлагам да се увеличат сумите по проектобюджетите на министерствата, ведомствата и окръжните народни съвети за изпълнение на лимитното строителство, както следва:

Проектобюджетът на окръжния народен съвет — Габрово с 15 000 лв. за водоснабдяване на с. Градница.

Проектобюджетът на окръжния народен съвет — Кърджали с 30 000 лв. за направа на моста Маказа.

Комисията предлага да се гласува законопроектът за бюджета с тези допълнителни предложения.

**Председател акад. Сава Гановски:** Давам думата на др. министър на финансите Димитър Попов, за да вземе отношение към предложенията по законопроекта на бюджета, така както тези предложения бяха докладвани от съдокладчика на комисията.

**Министър Димитър Попов:** Другарки и другари народни представители! Ония от другарите народни представители, които вземаха думата, изразиха своето отношение и към проектобюжета на Народна република България за 1966 г., предложен на вашето внимание за утвърждаване. Всички другари, които взеха отношение към законопроекта за бюджета, изразиха пълно съгласие с него. Те направиха и анализ на онова, което той съдържа и казаха, че той представява солидна основа за финансиране на нашата грандиозна програма, предвидена за провеждане с народностопанския план за 1966 г.

Поради това аз се чувствам задължен да изразя сърдечна благодарност към всички другари народни представители,

които взеха отношение и подкрепиха бюджетопоекта за 1966 г.

Някои другари в своите изказвания направиха предложения главно за допълнителни извънлимитни капитални вложения.

Аз не твърдя, че дадените капиталовложения в бюджетопоекта, особено за благоустройствените програми на населените места, са достатъчни. Една част от тези претенции, както се съобщи в докладите тук и в комисията по финансирането и планирането, ще бъдат задоволени, ще се вземат предвид предложенията на другарите. Друга част, очевидно, няма да могат да се задоволят, тъй като засега не е възможно да се отделят повече средства.

По този повод искам да припомня на другарите народни представители, че окръжните народни съвети имат право в течение на годината, когато те изпълняват своите приходи, да внесат, съгласно закона, допълнителни бюджети за такива цели. Това те правят всяка година и съм уверен, че те ще имат възможност да го направят и през предстоящата 1966 г. (*Оживление*)

Освен това някои другари, които говориха от трибуната на Народното събрание, поставиха и някои конкретни въпроси във връзка с дейността на финансовите и кредитните органи по места. Тези въпроси, повдигнати от тях, се нуждаят от конкретна проверка, която ние ще извършим и ще дадем на другарите необходимите разяснения.

Аз съм напълно съгласен с предложенията по бюджета, които се направиха от др. Мирчев, и по тези негови предложения аз нямам никакви възражения.

Още един път благодаря за вашата подкрепа на проектобюджета.

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания*)

**Председател акад. Сава Гановски:** Пристъпваме към гласуване на законопроекта за бюджета.

Моля др. Никола Мирчев да чете законопроекта член по член с нанесените поправки от комисията.

**Докладчик Никола Мирчев:** (*Чете*)

### „З А К О Н

за бюджета на Народна република България за 1966 г.“

**Председател акад. Сава Гановски:** По заглавието на законопроекта има ли някакви предложения? — Няма. Които са съгласни с така прочетеното заглавие на законопроекта, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„1. Утвърждава се бюджетът на Народна република България за 1966 г. както следва:

|                                       |                   |
|---------------------------------------|-------------------|
| По приходите на сума                  | 3 701 951 000 лв. |
| По разходите на сума                  | 3 691 332 000 лв. |
| Превишение на приходите над разходите | 10 619 000 лв.“   |

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 1 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„2. Постъпленията от народното стопанство в бюджета на държавата се утвърждават в размер на 2 620 378 000 лв.“

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 2 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„3. Утвърждават се за 1966 г. по държавния бюджет разходите на сума 1 975 076 000 лв. за финансите на народното стопанство.“

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 3 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„4. За по-нататъшното развитие на просветата, науката, културата, здравеопазването и общественото осигуряване в бюджета на държавата за 1966 г. се утвърждават разходи на сума 1 007 889 000 лв.“

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 4 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„5. Утвърждават се по държавния бюджет за 1966 г. разходи за издръжка на органите на държавната власт, на държавното управление и на съдилищата и прокуратурата на сума 80 981 000 лв.“

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 5 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„6. Утвърждава се републиканският бюджет за 1966 г., включително взаимоотношенията с бюджетите на народните съвети, бюджета на Държавното обществено осигуряване и бюджета за осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации както следва:

|                                       |                   |
|---------------------------------------|-------------------|
| По приходите на сума                  | 3 099 834 000 лв. |
| По разходите на сума                  | 3 089 215 000 лв. |
| Превишение на приходите над разходите | 10 619 000 лв.“   |

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни предстивители са съгласни с така прочетения чл. 6 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„7. Утвърждават се сборните бюджети на народните съвети за 1966 г. по окръзи както следва:

| Окръзи            | По приходите и разходите<br>на сума (в хиляди лева) |
|-------------------|-----------------------------------------------------|
| 1. Благоевград    | 20 947                                              |
| 2. Бургас         | 27 416                                              |
| 3. Варна          | 28 675                                              |
| 4. Велико Търново | 24 151                                              |
| 5. Видин          | 13 786                                              |
| 6. Враца          | 18 783                                              |
| 7. Габрово        | 16 269                                              |
| 8. Коларовград    | 17 902                                              |
| 9. Кюстендил      | 13 148                                              |
| 10. Кърджали      | 18 871                                              |
| 11. Ловеч         | 16 223                                              |
| 12. Михайловград  | 14 983                                              |
| 13. Пазарджик     | 18 092                                              |
| 14. Перник        | 15 239                                              |
| 15. Плевен        | 24 674                                              |
| 16. Пловдив       | 41 003                                              |
| 17. Разград       | 13 565                                              |
| 18. Русе          | 21 016                                              |
| 19. Силистра      | 12 401                                              |
| 20. Сливен        | 15 471                                              |
| 21. Смолян        | 16 528                                              |
| 22. София — град  | 101 313                                             |
| 23. София         | 24 888                                              |
| 24. Стара Загора  | 23 883                                              |
| 25. Толбухин      | 17 201                                              |
| 26. Търговище     | 13 296                                              |
| 27. Хасково       | 18 829                                              |
| 28. Ямбол         | 14 129                                              |
| Всичко: 622 682“  |                                                     |

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 7 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„8. Министърът на финансите да отрази в бюджетите и финансовите планове на министерствата, комитетите, ведомствата и окръжните народни съвети промените, които се налагат от преработването на финансовите планове за 1966 г. на предприятията, преминаващи на новата система на планиране и ръководство на народното стопанство.“

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 8 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„9. Одобрява се отчетът за изпълнението на държавния бюджет за 1964 г. както следва:

|                                                                                                                      |                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| По приходите на сума                                                                                                 | 3 098 876 000 лв. |
| В това число приходи от народното стопанство                                                                         | 2 277 789 000 лв. |
| По разходите на сума                                                                                                 | 3 017 519 000 лв. |
| В това число:                                                                                                        |                   |
| Разходи за народното стопанство                                                                                      | 1 627 082 000 лв. |
| Разходи за социално-културни мероприятия                                                                             | 838 306 000 лв.   |
| Разходи за издръжката на органите на държавната власт, органите на държавното управление, съдилищата и прокуратурата | 77 460 000 лв.    |
| Превишение на приходите над разходите                                                                                | 81 357 000 лв.“   |

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 9 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство. Приема се.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„10. Одобрява се отчетът за изпълнението на републиканския бюджет за 1964 г. както следва:

|                                       |                   |
|---------------------------------------|-------------------|
| По приходите на сума                  | 2 290 544 000 лв. |
| По разходите на сума                  | 2 245 448 000 лв. |
| Превишение на приходите над разходите | 45 096 000 лв.“   |

**Председател акад. Сава Гановски:** Които от другарите народни представители са съгласни с така прочетения чл. 10 на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

**Докладчик Никола Мирчев: (Чете)**

„11. Одобряват се сборните отчети за изпълнението на бюджетите на народните съвети за 1964 г., както следва:

| № по ред | Окръзи         | Приходи     | Разходи     | Бюджетен излишък |
|----------|----------------|-------------|-------------|------------------|
| 1.       | Благоевград    | 19 060 359  | 18 661 286  | 399 073          |
| 2.       | Бургас         | 25 816 427  | 25 167 410  | 649 017          |
| 3.       | Варна          | 27 780 271  | 26 909 910  | 870 361          |
| 4.       | Велико Търново | 22 234 936  | 21 788 536  | 446 400          |
| 5.       | Видин          | 11 566 082  | 11 374 922  | 291 160          |
| 6.       | Враца          | 16 214 356  | 15 915 956  | 298 400          |
| 7.       | Габрово        | 18 046 202  | 17 659 827  | 386 375          |
| 8.       | Коларовград    | 14 649 331  | 14 329 205  | 320 126          |
| 9.       | Кюстендил      | 11 763 617  | 11 401 052  | 362 565          |
| 10.      | Кърджали       | 15 896 848  | 15 679 834  | 217 014          |
| 11.      | Ловеч          | 16 406 655  | 15 920 024  | 486 631          |
| 12.      | Михайловград   | 14 106 349  | 13 745 767  | 360 582          |
| 13.      | Пазарджик      | 17 807 314  | 17 246 803  | 560 511          |
| 14.      | Перник         | 13 108 710  | 12 915 850  | 192 860          |
| 15.      | Плевен         | 20 240 840  | 20 021 080  | 219 760          |
| 16.      | Пловдив        | 46 800 375  | 45 885 534  | 914 841          |
| 17.      | Разград        | 11 220 473  | 10 912 399  | 308 074          |
| 18.      | Русе           | 18 680 924  | 18 248 861  | 432 063          |
| 19.      | Силистра       | 10 258 741  | 9 994 473   | 264 268          |
| 20.      | Сливен         | 14 714 008  | 14 331 093  | 382 915          |
| 21.      | Смолян         | 15 064 727  | 14 912 873  | 151 854          |
| 22.      | София — град   | 106 682 057 | 104 905 749 | 1 776 308        |
| 23.      | София          | 21 107 200  | 20 463 692  | 643 508          |
| 24.      | Стара Загора   | 26 032 613  | 25 424 899  | 607 714          |
| 25.      | Толбухин       | 14 564 625  | 14 237 600  | 327 025          |
| 26.      | Търговище      | 12 231 697  | 11 916 970  | 314 727          |
| 27.      | Хасково        | 19 729 882  | 19 294 200  | 435 682          |
| 28.      | Ямбол          | 13 097 855  | 12 743 917  | 353 938          |
| Всичко:  |                | 594 983 474 | 582 009 722 | 12 973 752       |

**Председател акад. Сава Гановски:** Другари народни представители! Ние приехме Закона за народностопанския план и бюджета на държавата за 1966 г. и останалите точки от дневния ред. С това ние изчерпахме дневния ред на единнадесетата сесия на Народното събрание.

Другари народни представители! Преди да закрия сесията, не мога да не отбележа, че усилията, които положи нашето правителство, респективно съответните министерства, за да подготвят народностопанския план и държавния бюджет, както и докладите по тях, бяха действително големи и

дадоха безспорно своите резултати. Ние имаме реален план и бюджет, разкриващи широки и светли перспективи в нашето стопанско и културно развитие. Както народностопанският план, така и бюджетът не са откъснати от нашето досегашно развитие, те не са нещо свършено ново. Те са продължение на досегашната работа и нашето социалистическо строителство, но също така те не повтарят миналото, те ни дават и нещо действително ново, особено народностопанският план, което отговаря на новите условия и перспективи в нашето обществено развитие. Те действително са реални; тяхна основа са нашите досегашни достижения в стопанското и културно развитие. Новото в тях също така се базира върху реалните възможности, които ни разкрива нашето обществено развитие, развитието на нашата страна.

Другари народни представители! Няма съмнение, че много по-лесно е народностопанският план и бюджетът да се обсъдят и да се приемат, отколкото да се подготвят, но най-трудно и продължително ще бъде тяхното изпълнение, което в известна степен ще зависи и от нашата работа като народни представители. Привършвайки единадесетата сесия на Народното събрание, ние трябва да се разделим и отидем по места с дълбокото убеждение, че действително народностопанският план и държавният бюджет за 1966 г. са реални, осъществими. Тяхното действително осъществяване изисква да мобилизираме трудещите се за тяхното осъществяване. Ето защо истинската трудност започва именно отсега нататък, след тяхното приемане, в борбата за тяхното осъществяване, когато трябва да проведем на дело това, което решихме тук. В това е смисълът на нашата работа като народни представители, това сега е нашата главна задача.

Другари народни представители! Така дадените цифри в народностопанския план и бюджет и при така разкритите светли перспективи в нашето обществено развитие ни показват че те са съобразени, че те почиват върху законите на нашето обществено и икономическо развитие, както това твърде убедително показва и нашият пръв секретар на партията и министър-председател др. Тодор Живков в своето изказване, и ние можем с радост и гордост да отидем между нашите избиратели, да им изложим и разкрием дълбокия смисъл, дълбокото съдържание на цифрите и светлите перспективи, за да разберат, че това са народен план и бюджет, напълно отговарящи на техните интереси, носещи подобряване на тяхното материално и социално положение. Ние трябва да ги убедим конкретно във възможностите за тяхното изпълнение и да направим всичко възможно, което зависи от нас, за тяхното мобилизиране за това изпълнение.

Отивайки с дълбокото убеждение в реалността на нашия народностопански план и бюджет, ние трябва да преда-

дем това убеждение и на нашите избиратели, на трудещите се в нашата страна, а това изисква от нас добре подготвени доклади върху народностопанския план и бюджет, които да бъдат изнесени на достъпен език за слушателите, за да можем да ги убедим в правотата на нашия план и бюджет и помогнем за тяхното действително мобилизиране, за тяхното изпълнение.

Другари народни представители! Не мога с особена радост да не отбележа факта, че ако в миналото нашите народностопански планове и бюджет в една или друга степен бяха изграждани така, че имаше немалка доза от субективизъм, настоящият народностопански план и бюджет почиват върху реалната действителност в нашата страна, научно са обосновани и следователно даже и да има все още в някои пунктове остатък от субективизъм, то няма съмнение, че техните основни линии са правилни, обективни и може по-конкретно да се обсъдят на самите места и по-конкретно да се набележат мероприятия за тяхното провеждане.

Другари и другарки народни представители! Ние знаем от научното схващане на историята, че хората правят своята история и особено сега в нашето социалистическо строителство, което не е възможно без мобилизиране и активно участие на трудещите се — ето това е и нашата главна задача сега.

При изясняването и мобилизирането на трудещите се за изпълнението на народностопанския план и бюджет за 1966 г. особено внимание трябва да обърнем на това, което др. Тодор Живков подчерта в своето изказване, а именно, че е необходимо трудова и държавна дисциплина, които за съжаление на много места не стоят на нужната висота.

На второ място, изпълнението и преизпълнението на народностопанския план и бюджет изисква да бъдат мобилизирани и всички ресурси, с които разполагаме по места, да приведем в движение всички мощности, които стоят неизползвани на някои места, да бъде пуснато всичко в движение за изпълнение на нашата главна задача.

Изпълнението и преизпълнението на народностопанския план и бюджет също така изисква да се положат максимални усилия за икономии. Големи разхищения се правят все още в индустрията, селското стопанство и други отрасли на нашето социалистическо строителство. Трябва да се положат всички усилия по места, щото да се постигнат действително икономии, и то в максимална степен, по всички линии на нашата дейност.

За изпълнението и преизпълнението на народностопанския план и бюджет е необходимо също така високо да се ценят и времето, и силите на трудещите се по места. И в това отношение трябва да се използват най-рационално не само дните, не само часовете, но и минутите.

Изпълнението на народностопанския план и бюджет изискват и по-високо съзнание и култура от трудещите се. Ето защо и в това отношение трябва да се прави всичко възможно и от страна на народните представители за издигането на съзнанието и културата на трудещите се във връзка с борбата за изпълнение на народностопанския план и бюджет.

Заедно с борбата за изпълнение на народностопанския план и бюджет ние трябва да положим всички сили и съсредоточим вниманието на трудещите се в разясняване на новата система на планиране и ръководство на народното стопанство, която вече се прилага, тезисите вече се обсъждат. Трябва да разкрием дълбокия смисъл и значение на новата система на планиране и ръководство на народното стопанство, която не е откъсната от правеното досега в това отношение и всичко положително от миналото ние възприемаме и развиваме. Но поради новите условия в нашето развитие, в нашето социалистическо строителство, се налагат и редица нови моменти в системата на планирането, които именно отговарят не само на новите условия, но и дейно, творчески ще способствуват по-бързото наше развитие, по-бързото наше социалистическо строителство.

Другари народни представители! Аз съм дълбоко убеден, че вие, народните представители, разбирате много добре значението на предстоящата работа, и аз вярвам, че няма да се намери народен представител, който да не се включи най-активно в борбата за изпълнение на народностопанския план и бюджет.

Борбата за изпълнение на народностопанския план и бюджет ние трябва да я свържем с издигането на жизненото равнище на нашия народ, който въпрос беше дълбоко разяснен в изказванията на др. Тодор Живков, в доклада на др. Пашев и други другари, които се изказаха тук. Действително касае се за подобряване жизненото равнище на нашия народ. И ние трябва да изясним на нашите избиратели в какво се изразява това подобряване, какви са нашите възможности, какви трудности още имаме в това отношение, какви светли перспективи се разкриват с успехите на нашето социалистическо строителство, с осъществяването на народностопанския план и бюджет. Едновременно трябва да се разяснява и стане убеждение на трудещите се, че и по-нататъшното подобряване на тяхното материално и социално положение зависи от подобряването, увеличението на нашия национален доход. А то значи да се издигне съзнанието на всеки един трудещ се, че е необходимо повече производство, по-евтино производство и по-добро качество на произведеното.

Изпълнението на всички тези задачи от нас пред нашите избиратели е днес наш най-голям обществен дълг.

Стара мъдрост е: „Изпълни своя обществен дълг, за да покажеш какъв човек си!“ Аз съм убеден, че на нас, народните представители, приключвайки единнадесетата сесия, която е и последната сесия на нашия мандат, ни предстои действително огромна работа в борбата за изпълнение на-родностопанския план и бюджет, и ако тая работа ние извършим, ние достойно ще изпълним нашия обществен дълг с чест, ще покажем, че действително сме достойни за зва-нието народни представители, и ще отговорим на доверието, което ни е дала партията, народът, Отечественият фронт.

Аз ви пожелавам на добър час и успешна работа за действително изпълнение на тези задачи, които ние поемаме за разрешаване с приемането на народностопанския план и бюджет за 1966 г. *(Продължителни ръкопляскания)*

Закривам единнадесетата сесия на Народното събрание.

*(Закрита в 18 ч. 25 м.)*

Председател: **акад. Сава Гановски**

Секретар: **Ив. Мирчева**

Парламентарен стенограф: **Ст. Стоянов**